

Gabriel Widuch
(Archiwum Państwowe we Wrocławiu
Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim)

Problematyka skarg w świetle dokumentacji źródłowej akt zespołu Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urzędu Powiatowego w Kłodzku [1946] 1950-1975

Tematem artykułu jest przedstawienie głównych problemów, z jakimi borykali się mieszkańcy powiatu kłodzkiego, dając temu wyraz w skargach kierowanych do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urzędu Powiatowego w Kłodzku w czasie działalności tychże organów, tj. w latach 1950-1975. Celem podstawowym analizy nie jest ustalenie wiarygodności (zasadności) skarg. Należy sądzić, iż zostało to już uczynione na poziomie jednostki organizacyjnej, która je rozpatrywała. Autor referatu chcąc zaprezentować zawartą w nich problematykę, systematyzuje je zgodnie z zaproponowaną przez siebie typologią.

ZAKRES TEMATYCZNY, CHRONOLOGICZNY I GEOGRAFICZNY

Pod względem tematycznym niniejsze opracowanie koncentruje się na problematyce skarg wnoszonych w większości przez mieszkańców powiatu kłodzkiego do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, a następnie Urzędu Powiatowego w Kłodzku. Chronologicznie skargi te obejmują lata 1951-1975. tj. okres funkcjonowania wymienionych aktotwórców. Geograficznie ograniczone są one do terytorium tworzącego powiat kłodzki w granicach administracyjnych z dnia 1 października 1954 roku, kiedy z powiatu kłodzkiego, funkcjonującego po wojnie od 1946 roku¹, obejmującego w roku

¹ Rok 1945 – utworzono Urząd Pełnomocnika Rządu RP na Obwód XXIV w Kłodzku (Pełnomocnik Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Obwód XXIV Dolnego Śląska); pełnomocnik obwodowy był odpowiednikiem starosty powiatowego, działającego na obszarze ziem wchodzących w skład Polski Przedwrześniowej (w 1945 roku będących w granicach państwa polskiego); pełnomocnicy organizowali w okresie 1945-1946 polską administrację cywilną na Ziemach Odzyskanych; (sprawy kancelaryjne i organizacyjne Urzędu Pełnomocnika Rządu na dany obwód Dolnego Śląska regulował Tymczasowy Statut Organizacyjny Urzędów Obwodowych Pełnomocników Rządu R.P. na Okręg Administracyjny Dolnego Śląska – został on wprowadzony zarządzeniem z dnia 01 grudnia 1945 roku o tymczasowej wewnętrznej organizacji Urzędów Obwodowych Pełnomocników Rządu R.P. – w myśl Statutu Obwodowy Pełnomocnik Rządu R.P. na terenie powierzonego mu obwodu był wykonawcą władzy cywilnej (stał na czele administracji ogólnej)). Rok 1946 – w związku z faktycznym zrównaniem się kompetencji Urzędu Pełnomocnika Rządu i Starosty Powiatowego (funkcjonującego na wspomnianych wcześniej ziemiach Polski Przedwrześniowej) Ministerstwo Ziem Odzyskanych pismem okólnym z dnia 7 czerwca 1946 roku w sprawie podziału administracji obszaru Ziem Odzyskanych (Wrocławski Dziennik Wojewódzki Rok II Nr 5 z dnia 28 czerwca 1946 roku) zmienia nazewnictwo, nazwę: Urząd Pełnomocnika Rządu R.P. zastępuje Starostwem Powiatowym – Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w

1953 miasta: Kłodzko, Duszniki Zdrój, Kudowę Zdrój, Polanicę Zdrój, Radków, Nową Rudę i gminy wiejskie: Kłodzko, Bożków, Szczytnę Śląską, Krosnowice, Radków z siedzibą w Ścinawce Średniej, Nową Rudę, Lewin Kłodzki, Ludwikowice Kłodzkie, Polanicę Zdrój² wyłączono: miasta Nową Rudę i Radków, oraz gromady: Bożków, Jugów, Ludwikowice Kłodzkie, Ratno Dolne, Słupiec, Ścinawkę Dolną, Ścinawkę Górną, Ścinawkę Średnią, Świerki, Włodowice, Wojbórz i Wolibórz, tworząc nową jednostkę: powiat noworudzki³. Można wysunąć tezę, że powyższe zmiany administracyjne zubożyły charakteryzowaną dokumentację poprzez odcięcie części źródła, a wraz z tym wyeliminowanie możliwości zaistnienia określonego, innego ze względu na specyfikę warunków ekonomiczno-społecznych, typu skarg (np.: wynikających z faktu występowania kopalń węgla kamiennego). Analiza zachowanej dokumentacji skarg okresu od roku 1950 do 30 września 1954, która odnosiła się do obszaru powiatu będącego w następstwie zmian administracyjnych powiatem noworudzki, nie daje jednak podstaw do powyższych przypuszczeń. Niniejsze skargi (15 skarg tj. 39,5% z ogółu zachowanych skarg powstałych w analizowanym okresie czasu), mimo ich fragmentarycznego charakteru, a wraz z tym ograniczonego zakresu tematycznego (dotyczą działalności służby zdrowia), nie potwierdzają zasadności tezy.⁴ Zawarta w nich problematyka nie odbiega od problematyki skarg redagowanych przez mieszkańców innych miejscowości powiatu kłodzkiego.

W konsekwencji Autor ograniczył analizę przedmiotu do terytorium administracyjnego powiatu z okresu od 1 października 1954 do 1 czerwca 1975.⁵ Powyższe uwarunkowania wynikają również z poziomu zachowania się dokumentacji źródłowej – urzędowych analiz skarg, te zaś dotyczą okresu 1965-1974.

Kamieńcu Ząbkowickim (dalej: APWr O.KZ), zespół nr 1 – Starostwo Powiatowe w Kłodzku, 1945-1950, nota informacyjna, opracował: Gabriel Widuch.

² APWr O.KZ, zespół nr 7 Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku [1946] 1950-1975 (dalej: PPRNiUP w Kłodzku), sygn. 279, Podział administracyjny powiatu, 1951-1955, str. 41; patrz również APWr O.KZ, zespół nr 1, Starostwo Powiatowe w Kłodzku, 1945-1950 sygn. 25, Sprawy podziału powiatu, 1948.

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 1954 r. w sprawie utworzenia powiatu noworudzkiego w województwie wrocławskim (Dz.U. Nr 49, poz. 249).

⁴ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 985, s. 1-7, 23-30, 42-54, 58-60, 69-75, 93-97, 103-108, 150, 152-164, 172-180, 192-202.

⁵ Likwidacja powiatu - Ustawa o dwustopniowym podziale administracyjnym Państwa oraz o zmianie ustawy o radach narodowych (Dz.U. Nr 16, poz. 91).

DZIEJE AKTOTWÓRCY

Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłodzku utworzono mocą Ustawy z dnia 20 marca 1950 roku o terenowych organach jednolitej władzy państwowej.⁶ Ustawą tą powołano do życia nowe struktury organizacyjne państwowej administracji terenowej, tworząc powiatowe rady narodowe jako terenowe organy jednolitej władzy państwowej, oraz prezydium powiatowych rad narodowych, jako terenowe organy wykonawcze. Powyższe struktury organizacyjne utrzymały się do dnia 9 grudnia 1973 roku, kiedy na mocy Ustawy z dnia 22 listopada 1973 roku na szczeblu powiatu utworzono nowy terenowy organ administracji państwowej – naczelnika powiatu wykonującego swoje zadania przy pomocy podległego mu urzędu powiatowego.⁷ W związku ze zmianami prawnymi, w Kłodzku powołano do życia nową jednostkę administracji państwowej - Urząd Powiatowy. Organizację urzędu normowało Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1973 roku, w sprawie zasad organizacji urzędów terenowych organów administracji państwowej (Dz. U. nr 47, poz. 280). Powstała jednostka organizacyjna funkcjonowała do dnia 1 czerwca 1975 roku. Z tym dniem – mocą ustaw z dnia 28 maja 1975 roku: Ustawy o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 16, poz. 89), Ustawy o dwustopniowym podziale administracyjnym Państwa oraz o zmianie Ustawy o radach narodowych (Dz. U. Nr 16, poz. 91), na obszarze Polski wprowadzono dwustopniowy podział administracyjny państwa, tworząc administrację stopnia podstawowego (prezydent miasta, naczelnik miasta, naczelnik dzielnicy, naczelnik gminy, naczelnik miasta i gminy), stopnia wojewódzkiego (wojewoda), a wraz z tym likwidując powiaty.

CHARAKTERYSTYKA DOKUMENTACJI ŹRÓDŁOWEJ

1. Typy dokumentacji źródłowej

W powyższym opracowaniu w zależności od źródła – skargi, jako elementu wszczynającego sprawę, można wyróżnić dwa typy dokumentacji:

- a) **dokumentację pierwotną:** pisma – skargi, redagowane bezpośrednio przez osobę – autora skargi, wpływające do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej lub Urzędu Powiatowego w Kłodzku,

⁶ Dz.U. nr 14, poz. 130

⁷ Ustawa z dnia 22 listopada 1973 roku o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 47, poz. 275), Ustawa z dnia 22 listopada 1973 roku o zmianie ustawy o radach narodowych (Dz.U. Nr 47, poz. 276).

- b) **dokumentację wtórną – do samej skargi:** akta wytworzone w toku działalności wymienionych aktotwórców, odnoszące się do problematyki skarg (ewidencja skarg, analiza skarg).

2.Reprezentatywność wykorzystanych materiałów źródłowych

Analizę danych utrudnia fakt, iż posiadane źródła, mimo że dotyczą okresu 1951-1975, są fragmentaryczne. Nie stanowią one ciągu rzeczowo-chronologicznego, lecz w ramach poszczególnych grup (wydziałów urzędu) opisują tylko określony wycinek rzeczywistości, nie dając wraz z tym pełnego obrazu przebiegu zjawiska⁸. W wyniku tego, mimo że posiadamy skargi z lat 1951-1955, dotyczą one jedynie spraw prowadzonych przez Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej.⁹ Skargi z lat 1959-1960 zgrupowane są w ramach Wydziału Organizacyjno-Prawnego/¹⁰ Liczniejsze są z lat 1960-1967 od wcześniejszych, ponieważ występują w ramach dokumentacji prowadzonej przez Wydział Organizacyjno-Prawny, Wydział Finansowy¹¹, Wydział Spraw Wewnętrznych, Wydział Rolnictwa i Leśnictwa.¹² Do licznej grupy należy również zaliczyć dokumentację roczników 1968-1972 – w ramach Wydziału Finansowego, Wydziału Oświaty, Wydziału Spraw Wewnętrznych, Wydziału Skupu, Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej, Wydziału Zatrudnienia i Spraw Socjalnych.¹³ Najlepiej reprezentowany jest okres końcowy działalności Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, i czas funkcjonowania Urzędu Powiatowego – 1973-1975. Charakteryzowane akta – spraw występują w ramach: Wydziału Organizacyjno-

⁸ Zapropionowany poniżej podział chronologiczny ma na celu ukazanie stopniowego narastania różnorodności akt-skarg, przez pryzmat – liczbę Wydziałów PPRNiUP w Kłodzku merytorycznie odpowiedzialnych za ich rozpatrzenie.

⁹ W okresie 1953-1954 w ramach Powiatowej Rady Narodowej, jako komisja Rady funkcjonowała Komisja Skarg i Zażaleń – patrz: APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 122, Komisja Skarg i Zażaleń, 1953-1954 (teczka zawiera plany pracy komisji, protokoły posiedzeń, sprawozdania z działalności komisji, brak dokumentacji źródłowej akt – skarg, zawarte w dokumentacji sprawozdania cząstkowe dotyczą sposobu załatwienia skarg i zażaleń na poziomie zakładów pracy, brak analiz rocznych); patrz również: sygn., 985, Skargi i wnioski, 1951-1955.

¹⁰ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, Skargi i wnioski, 1959-1967.

¹¹ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 459, Ewidencja skarg i wniosków, 1963-1974; ze względu na występowanie w ewidencji pełnego zakresu danych jednostkowych wykorzystywanych w pracy (treść skargi, sposób jej załatwienia, miejsce zamieszkania autora skargi), a nade wszystko w związku z brakiem samej dokumentacji skarg, w/w ewidencję uznano za element równorzędny aktom skarg).

¹² APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, Skargi i wnioski, 1959-1967, sygn. 459, Ewidencja skarg i wniosków, 1963-1974, sygn. 680, Skargi i wnioski, 1961-1973, sygn. 870, Skargi i wnioski, 1961-1966.

¹³ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 458, Skargi i wnioski, 1968-1973, sygn. 459, Ewidencja skarg i wniosków, 1963-1974, sygn. 619, Skargi i wnioski, 1968-1971, sygn. 680, Skargi i wnioski, 1961-1973, sygn. 840, Skargi i wnioski, 1969-1971, sygn. 904, Skargi i wnioski, tom I, rok 1971, 1971-1972, sygn. 905, Skargi i wnioski, tom II, rok 1971, 1971-1973, sygn. 906, Skargi i wnioski, 1972-1973, sygn. 986, Skargi i wnioski, 1972-1973, sygn. 1021, Skargi i wnioski, 1970-1972.

Prawnego, Wydziału Finansowego, Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki, Wydziału Spraw Wewnętrznych, Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Skupu, Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Wydziału Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji, Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej.¹⁴

Duży wpływ na tworzący się obraz ma również fakt, iż zachowaną dokumentację oprócz fragmentarycznego charakteru (pod względem rzeczowo-chronologicznym), wyróżnia to, że jest to materiał przykładowy, wraz z tym nawet w przypadku roczników, których dotyczy, nie oddaje ona pełnego obrazu problemu (w granicach roku).¹⁵

Mimo powyższych cech zespół zachowuje wartość źródła historycznego. Dzięki analizie zachowanych 418 akt-skarg, można poznać problemy, z jakimi na przestrzeni lat, borykali się mieszkańcy powiatu.

Pełniejszy obraz zjawiska dostarczają dane zawarte w dokumentacji źródłowej wytworzonej już na poziomie Urzędu (Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, Urzędu Powiatowego w Kłodzku), które powstały jako wynik analizy wpływających tam skarg. Ukazując skalę zjawiska nie obrazują w sposób szczegółowy charakteryzowanego tematu. Jeżeli w przypadku analizy samych skarg możemy dowiedzieć się o problemach dnia codziennego osób skarżących, to w przypadku dokumentacji wytworzonej już bezpośrednio przez Urząd otrzymujemy informacje określające wielkość zjawiska – w tym wypadku z lat 1965-1974.

Reasumując, dokumentacja źródłowa akt-skarg wpływających do Urzędu jest materiałem umożliwiającym prześledzenie typologii skarg, oraz dostarczającym danych jednostkowych na temat np. relacji urząd – obywatel (poziom zaufania społecznego do urzędu szczebla powiatowego), miejsca zamieszkania skarżącego, czy samego załatwienia skargi, to ze względu na swój fragmentaryczny, w tym przykładowy charakter, nie może stanowić miernika obrazującego skalę zjawiska na przestrzeni lat 1951-1975, a w

¹⁴ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 289, Skargi i wnioski, tom I, 1973-1974, sygn. 458, Skargi i wnioski, 1968-1973, sygn. 459, Ewidencja skarg i wniosków, 1963-1974, sygn. 665, Skargi i wnioski, 1974-1975, sygn. 680, Skargi i wnioski, 1961-1973, sygn. 681, Skargi i wnioski, 1974, sygn. 883, Skargi i wnioski, 1974-1975, sygn. 905, Skargi i wnioski, tom II, rok 1971, 1971-1973, sygn. 906, Skargi i wnioski, 1972-1973, sygn. 914, Skargi i wnioski, analiza, 1974-1975, sygn. 986, Skargi i wnioski, 1972-1973, sygn. 987, Skargi i wnioski, 1974-1975.

¹⁵ Dowodzi tego np.: analiza porównawcza akt-skarg rozpatrywanych przez Wydział Finansowy – lat 1968-1973 i odpowiadająca im chronologią powstania – ewidencja skarg i wniosków Wydziału Finansowego (APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 458, Skargi i wnioski, 1968-1973, sygn. 459, Ewidencja skarg i wniosków, 1963-1974).

przypadku przytoczonych danych jednostkowych, w obrębie tworzonego przez nie zbioru zamkniętego, może spełniać raczej funkcję pogładową, niż stanowić element wiążący dla całości rozważań.

Inaczej kwestia ta prezentuje się w przypadku źródła, czyli akt powstałych już bezpośrednio na poziomie Urzędu, analiz urzędowych skarg. Tu ze względu na ich zbiorczy charakter, oraz systematyzację danych w układzie rocznikowym – możliwe jest przeprowadzenie analizy, ukazującej przebieg przedmiotowego zjawiska w latach 1965-1974 (powyższego okresu dotyczy zebrana dokumentacja źródłowa, występująca w obrębie charakteryzowanych na wstępie aktotwórców).

3.Układ dokumentacji źródłowej w obrębie zespołu

Na charakteryzowaną dokumentację źródłową, wchodzącą w skład zespołu złożonego Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku [1946]1950-1975, składają się łącznie 24 jednostki aktowe, obejmujące okres 1951-1975. Należą one do następujących komórek organizacyjnych:

-Wydziału Organizacyjno-Prawnego

sygn. 122, Komisja Skarg i Zażaleń, 1953-1954, 1 j.a.,

sygn. 287, Skargi i wnioski, 1959-1967, 1 j.a.,

sygn. 288, Skargi i wnioski (analiza, ocena skarg i wniosków, sprawozdawczość opisowa) 1968-1973, 1 j.a.,

sygn. 289, Skargi i wnioski, tom I, 1973-1974, 1 j.a.,

sygn. 290, Skargi i wnioski, tom II (analiza, ocena skarg i wniosków, sprawozdawczość opisowa), 1973-1974, 1 j.a.,

sygn. 291, Analiza, ocena skarg i wniosków, sprawozdania opisowe, 1974-1975, 1 j.a.,

-Wydziału Finansowego

sygn. 458, Skargi i wnioski, 1968-1973, 1 j.a.,

sygn. 459, Ewidencja skarg i wniosków, 1963-1974, 1 j.a.,

-Wydziału Oświaty

sygn. 619, Skargi i wnioski, 1968-1971, 1 j.a.,

-Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki

sygn. 664, Skargi i wnioski, 1971-1973, 1 j.a.,

sygn. 665, Skargi i wnioski, 1974-1975, 1 j.a.,

-Wydziału Spraw Wewnętrznych

sygn. 680, Skargi i wnioski, 1961-1973, 1 j.a.,

sygn. 681, Skargi i wnioski, 1974, 1 j.a.,

-Wydziału Skupu

sygn. 840, Skargi i wnioski, 1969-1971, 1 j.a.,

-Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa

sygn. 870, Skargi i wnioski, 1961-1966, 1 j.a.,

-Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Skupu

sygn. 883, Skargi i wnioski, 1974-1975, 1 j.a.,

-Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

sygn. 904, Skargi i wnioski, tom I, rok 1971, 1971-1972, 1 j.a.,

sygn. 905, Skargi i wnioski, tom II, rok 1971, 1971-1973, 1 j.a.,

sygn. 906, Skargi i wnioski, 1972-1973, 1 j.a.,

-Wydziału Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji

sygn. 914, Skargi i wnioski, analiza, 1974-1975, 1 j.a.,

-Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej

sygn. 985, Skargi i wnioski, 1951-1955, 1 j.a.,

sygn. 986, Skargi i wnioski, 1972-1973, 1 j.a.,

sygn. 987, Skargi i wnioski, 1974-1975, 1 j.a.,

-Wydziału Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

sygn. 1021, Skargi i wnioski, 1970-1972, 1 j.a..

Akta w obrębie przytoczonych wydziałów posiadają układ chronologiczny.

METODY BADAWCZE

Podstawowymi metodami badawczymi wykorzystanymi w toku opracowania dokumentacji źródłowej są metody statystyczne. Za ich wykorzystaniem w powyższym przypadku przemawia sam charakter źródła: skarga i jej masowy charakter wymusza potrzebę zastosowania metody opisu liczbowego. Metoda ta jako jeden z elementów analizy statystycznej, pozwala w sposób przejrzysty zaprezentować charakteryzowane kwestie, ustalenia wynikłe z analizy problemu, ich wyniki zawrzeć zaś w tabelach, czy też ująć je w formie diagramów, wykresów.

PROBLEMATYKA SKARG W ŚWIETLE DOKUMENTACJI ŹRÓDŁOWEJ AKT ZESPOŁU PREZYDIUM POWIATOWEJ RADY NARODOWEJ I URZĄD POWIATOWY W KŁODZKU [1946]1950-1975

Przeprowadzona analiza źródła, a wraz z tym szczegółowe zapoznanie się z treścią akt-skarg pozwoliło niniejsze usystematyzować, tworząc z nich następujące grupy tematyczne (typy):

- skargi socjalne,
- skargi na sposób funkcjonowania urzędów (szczebli podstawowego i powiatowego), oraz skargi będące wynikiem oprostowania decyzji urzędowych,
- skargi na sposób funkcjonowania jednostek usługowych (sklepów, restauracji, kawiarni),
- skargi dotyczące naruszenia zapisów prawa pracy,
- skargi wynikające z naruszenia prawa własności,
- skargi dotyczące nadużyć finansowych, korupcji, przywłaszczenia mienia, kradzieży,
- skargi na nieprawidłowość w funkcjonowaniu instytucji gospodarczych - doprowadzenie do strat w rolnictwie i leśnictwie,
- skargi dotyczące molestowania seksualnego, naruszenia nietykalności cielesnej dzieci,
- skargi będące wynikiem sporów sąsiedzkich,
- skargi inne.

Charakterystyka skarg:

Skargi socjalne – łącznie 205 skarg¹⁶, generalnie są wynikiem braku możliwości zaspokojenia podstawowych (bytowych) potrzeb ludzkich. Najczęściej ich treści odnoszą się do niskiego standardu życia osób skarżących, dotyczą następującej problematyki:

- kwestii mieszkaniowych (problem: braku mieszkań, przegęszczenia, złego stanu technicznego budynków mieszkalnych, przedłużających się w czasie remontów budynków mieszkalnych, złych warunków sanitarnych (brak instalacji wodno-kanalizacyjnej), wydłużających się procedur przydziału mieszkań, odmowy przydziału lokalu mieszkalnego, braku lokali zastępczych),

¹⁶ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 1-22, 43-50, 124-127, 152-155, 192-193, sygn. 289, s. 20-24, 51-57, sygn. 619, s. 8-15, 215-234, sygn. 680, s. 23-39, 55-70, 81, 92-95, 265-268, sygn. 870, s. 23-24, 31-33, 43-52, 56-60, sygn. 904 s. 1-64, 69-199, 202-236, sygn. 905, s. 27-46, 52-106, 111-179, 183-241, 245-273, sygn. 906, s. 1-29, 35-80, 86-108, 119-219, 292-322, sygn. 914, s. 1-7, 46-55, sygn. 985, s. 1-7, 12-22, 31-54, 76-86, 91-102, 107-120, 148-149, 151, 161-176, 181-191, 203-235, sygn. 986, s. 1-38, 41-44, 58-73, 89-117, 134-140, 155-178, sygn. 987, s. 2-11, 22-60, sygn. 1021, s. 7-15, 26-33.

- poziomu higieny w ramach zbiorowości ludzkiej (problem złych warunków sanitarnych na posesjach, będących w granicach administracyjnych miast (hodowla kur, trzody chlewnej, bydła), złych warunków sanitarnych w miejscach użyteczności publicznej (szpital, hotel dla pielęgniarek, hotel robotniczy)),
- poziomu świadczonych usług dla ludności, dostępności usług (problem: poziomu i dostępności usług medycznych (odmowa udzielenia pomocy medycznej i dentystycznej, odmowa skierowania na leczenie sanatoryjne, niewłaściwa opieka lekarska)),
- inne skargi o charakterze socjalnym, spowodowane trudnymi warunkami bytowymi (ubóstwem) osób skarżących (np.: skarga na wysokość czynszu, brak elektryczności, odmowę zwolnienia z opłaty szpitalnej mimo złych warunków materialnych, skargi na brak pomocy socjalnej).

Skargi na sposób funkcjonowania urzędów (szczególnie: podstawowego i powiatowego) oraz skargi będące wynikiem oprostowania decyzji urzędowych – łącznie 98 skarg¹⁷.

Skargi zaliczone do powyższej grupy można usystematyzować następująco:

- skargi na działalność urzędu i urzędników (problem naruszenia nietykalności osobistej przez urzędnika, odmowa wydania decyzji urzędowej, skargi na sposób pełnienia obowiązku sołtysa, wykonywanie czynności urzędowych, przewlekły tryb załatwienia spraw w urzędzie, niekompetencję urzędniczą),
- skargi będące wynikiem oprostowania decyzji urzędowych (problem: oprostowanie decyzji dotyczących budowy budynków inwentarskich i boksów garażowych w obrębie granic administracyjnych miasta Kłodzka, decyzji lokalizacyjnej, decyzji dotyczącej rozbiórki nieruchomości, zakazującej hodowli zwierząt w obrębie strefy uzdrowiskowej, kwestia zasadności (wysokości) naliczonych zobowiązań (podatek gruntowy, podatek dochodowy, podatek obrotowy, wymiar funduszu gromadzkiego), odmowa udzielenia ulg podatkowych, odmowa umorzenia obowiązkowych dostaw żywca.

¹⁷ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 30-42, 72-91, 128-133, 143-146, 148-151, 156-159, 168-182, 185-191, 236-248, sygn. 289, s. 58-60, 92-95, sygn. 458, s. 2-29, 59-87, 89-92, 94-98, 104-130, sygn. 459, s. 1-6, 11-14, 17-18, 21-32, sygn. 619, s. 56-60, 72-76, 237-241, 261-267, sygn. 680, s. 74-76, 84-91, 127-250, 292-299, sygn. 840, s. 1-15, 19-23, 26-29, 34-36, sygn. 906, s. 81-85, 231-234, sygn. 914, s. 8-42, 56-64, sygn. 986, s. 141-144.

Skargi na sposób funkcjonowania jednostek usługowych (sklepów, restauracji, kawiarni) – łącznie 9 skarg¹⁸.

Dotyczą one następującej problematyki: sprzedaży wyrobów spożywczych złej jakości, braków w zaopatrzeniu, zakłócania ciszy nocnej przez bywalców kawiarni i restauracji.

Skargi dotyczące naruszenia zapisów prawa pracy – łącznie 37 skarg¹⁹

Poruszają problematykę: stosunek pracownik-pracodawca (szykany w pracy), sposób rozwiązania umowy o pracę, odmowa udzielenia urlopu wypoczynkowego lub wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za urlop niewykorzystany, wysokość wynagrodzenia, zajęcie poborów, ukaranie lub anulowanie kary porządkowej, odmowa przywrócenia do pracy, pominięcie pracownika przy rozdziale nagród, premii, odmowa usprawiedliwienia nieobecności w pracy, odmowa zawiązania stosunku pracy.

Skargi wynikające z naruszenia prawa własności – łącznie 17 skarg²⁰.

Dotyczą one: naruszenia stanu posiadania, np.: zajęcia gruntu na cele publiczne bez odszkodowania, nielegalnego zajmowania nieruchomości (np.: budynku), nieprawidłowego podziału nieruchomości, dysponowania nieruchomością należącą do osoby trzeciej.

Skargi dotyczące nadużyć finansowych, korupcji, przywłaszczenia mienia (kradzieży) – łącznie 11 skarg²¹.

Poruszają kwestię nielegalnej eksploatacji surowców mineralnych, wykorzystania stanowiska służbowego w celu odniesienia korzyści majątkowych, nadużyć finansowych, kradzieży żywności.

¹⁸ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 23-25, 55-58, 97-109, 230-235, sygn. 289, s. 50, 84-91, sygn. 665, s. 9, sygn. 870, s. 61-66.

¹⁹ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 59-64, 161-168, 200-212, 249-251, sygn. 458, s. 30-58, sygn. 459, s. 17-18, sygn. 619, s. 16-35, 165-182, 235-236, sygn. 665, s. 1-8, 10-37, sygn. 870, s. 34, 36-40, sygn. 985, s. 8-11, 55-57, 61-69, 87-90, 121-123, 150, 253-272, sygn. 986, s. 39-40, 45-57, 76-88, 118-133, 145-154, sygn. 987, s. 7-21, sygn. 1021, s. 16-25.

²⁰ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 51-54, 65-71, 217-222, sygn. 289, s. 1-19, 25-49, 76-83, sygn. 680, s. 52-56, 251-264, sygn. 883, s. 1-41, sygn. 904, s. 65-68, sygn. 905, s. 1-26, 242-244.

²¹ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 26-28, 134-142, 214-215, sygn. 619, s. 36-46, 77-123, 160-164, sygn. 985, s. 103-106, sygn. 986, s. 74-75.

Skargi na nieprawidłowość w funkcjonowaniu instytucji gospodarczych – doprowadzenie do strat w rolnictwie i leśnictwie – łącznie 9 skarg²².

Odnoszą się do zniszczenia upraw przez zwierzynę leśną, zachwaszczenia użytków rolnych, strat w zasiewach i inwentarzu żywym spowodowanych stosowaniem środków ochrony roślin.

Skargi dotyczące molestowania seksualnego, naruszenia nietykalności cielesnej dzieci – łącznie 7 skarg²³.

Ich tematyka odnosi się do molestowania i naruszenia nietykalności osobistej przez funkcjonariusza MO, współżycia seksualne nauczyciela i uczennicy (ciąża), wymierzania kar cielesnych dzieciom przez opiekunów (nauczycieli).

Skargi będące wynikiem sporów sąsiedzkich – łącznie 13 skarg²⁴.

Dotyczą: zakłócania ciszy nocnej, samowoli sąsiedzkiej, braku dbałości o czystość w granicach wspólnej posesji, znęcania się nad zwierzętami.

Skargi inne – łącznie 12 skarg²⁵.

Poruszają problematykę nieetycznego zachowania lekarzy wobec pacjentów, nauczycieli wobec uczniów, wybryków chuligańskich uczniów.

Prezentowane powyżej zagadnienia (tu: grupy tematyczne skarg) w układzie tabelarycznym i graficznym prezentują się w sposób następujący:

TABELA NR 1.

Skargi w podziale na grupy tematyczne (w układzie malejącym w zależności od liczby skarg)

GRUPA TEMATYCZNA	LICZBA SKARG
Skargi socjalne	205

²² APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 870, s. 1-28, 41-42.

²³ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 619, s. 1-7, 47-55, 204-214, 242-260, 269-279, sygn. 680, s. 48-51.

²⁴ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 94-96, 224-229, sygn. 289, s. 72-75, sygn. 680, s. 279-285, sygn. 904, s. 200-201, sygn. 905, s. 47-51, 107-110, 180-182, 274-276, sygn. 906, s. 30-34, 114-118, sygn. 985, s. 152-160.

²⁵ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 619, s. 61-69, 124-143, 148-159, sygn. 681, s. 1-3, sygn. 985, s. 23-30, 58-60, 69-75, 177-180, 192-202, 236-252.

Skargi na sposób funkcjonowania urzędów (szczególnie podstawowego i powiatowego) oraz skargi będące wynikiem oprostowania decyzji urzędowych	98
Skargi dotyczące naruszenia zapisów prawa pracy	37
Skargi wynikające z naruszenia prawa własności	17
Skargi będące wynikiem sporów sąsiedzkich	13
Skargi inne	12
Skargi dotyczące nadużyć finansowych, korupcji, przywłaszczenia mienia, kradzieży	11
Skargi na sposób funkcjonowania jednostek usługowych (sklepów, restauracji, kawiarni)	9
Skargi na nieprawidłowość w funkcjonowaniu instytucji gospodarczych – doprowadzenie do strat w rolnictwie i leśnictwie	9
Skargi dotyczące molestowania seksualnego, naruszenia nietykalności cielesnej dzieci	7
RAZEM SKARG	418

Powyższą problematykę w formie graficznej obrazują:

- diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości liczbowych, (aneks)
- diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości procentowych., (aneks)

Skarga będąc nośnikiem informacji, dostarcza wiedzy nie tylko odnoszącej się do wyżej przedstawionej tematyki. Dzięki jej lekturze uzyskujemy dane dotyczące: miejsca zamieszkania autora skargi, adresata skargi, a wraz z jej rozpatrzeniem - sposobu załatwienia.

W przypadku charakteryzowanych tu skarg kwestie te przedstawiają się następująco:

TABELA NR 2.

Miejsce zamieszkania autora skargi (ze względu na status miejscowości)

STATUS MIEJSCOWOŚCI	LICZBA SKARG
Miasto (osiedle) ²⁶	276 ²⁷

²⁶ Osiedle i miasto potraktowano równorzędnie, zgodnie ze standaryzacją stosowaną przez GUS.

²⁷ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 5-8, 14-18, 23-28, 38-46, 55-64, 77-89, 97-123, 128-146, 152-159, 161-182, 230-242, 249-251, sygn. 289, s. 1-50, sygn. 458, s. 14-20, 30-58, 94-97, 104-108, sygn. 459, s. 3-4, 11-14, 17-18, 21-32, sygn. 619, s. 8-55, 61-143, 148-159, 165-203, 215-241, 252-279, sygn. 665, s. 1-37, sygn. 680, s. 52-55, 64-70, 74-91, 127, 250, 265-268, sygn. 681, s. 1-3, sygn. 840, s. 26-29, sygn. 870, s. 21-24, 36-40, sygn. 904, s. 1-17, 22-68, 83-149, 157-218, 225-236, sygn. 905, s. 1-72, 75-115, 126-131, 132-134, 135-200, 204-230, 239-276, sygn. 906, s. 1-80, 86-104, 108-219, 224-263, 269-279, 292-298, 305-332,

Wieś	136 ²⁸
Brak danych (anonim, brak adresu)	6 ²⁹
RAZEM SKARG	418

Powyższą problematykę w formie graficznej obrazują:

-diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości liczbowych, (aneks)

-diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości procentowych, (aneks)

TABELA NR 3.

Miejsce zamieszkania autora skargi (ze względu na status miejscowości w obrębie powiatu kłodzkiego)

STATUS MIEJSCOWOŚCI	LICZBA SKARG
Miasto powiatowe (Kłodzko)	113 ³⁰
Inna miejscowość powiatu (miasto, osiedle) ³¹	146 ³²
Inna miejscowość powiatu (wieś)	131 ³³

sygn. 914, s. 1-64, sygn. 985, s. 5-41, 55-150, 152-202, 208-224, 231-272, sygn. 986, s. 1-57, 67-73, 76-99, 112-135, 150-172, sygn. 987, s. 2-11, 27-156, sygn. 1021, s. 7-15, 26-27.

²⁸ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 1-4, 9-13, 19-22, 30-37, 51-54, 65-71, 72-76, 90-91, 94-96, 124-127, 148-151, 185-222, 224-229, 243-248, sygn. 289, s. 51-95, sygn. 458, s. 2-12, 21-29, 59-87, 89-92, 98, 109-130, sygn. 459, s. 1-4, 5-6, 13-14, 17-18, 21-30, sygn. 619, s. 1-7, 56-60, 160-164, 204-214, 242-251, sygn. 680, s. 23-51, 55-63, 92-95, 251-264, 279-281, 282-285, 292-299, sygn. 840, s. 1-23, 34-36, sygn. 870, s. 1-20, 25-28, 31-34, 41-52, 56-66, sygn. 883, s. 1-41, sygn. 904, s. 18-21, 69-82, 150-156, 219-224, sygn. 905, s. 73-74, 116-125, 201-203, 232-238, sygn. 906, s. 81-85, 105-107, 264-268, 280-281, 300-304, sygn. 985, s. 1-4, 42-54, 25-230, sygn. 986, s. 58-66, 100-111, 141-149, 173-178, sygn. 987, s. 7-26, sygn. 1021, s. 16-25, 28-33.

²⁹ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 47-50, sygn. 985, s. 151, 203-207, sygn. 986, s. 74-75, 136-140, sygn. 987, s. 57-60.

³⁰ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 43-46, 77-85, 152-159, 249-251, sygn. 289, s. 20-49, sygn. 459, s. 3-4, 23-24, 27-28, 31-32, sygn. 619, s. 41-46, 65-69, 77-115, 148-159, 193-203, 215-234, sygn. 665, s. 10-21, sygn. 680, s. 127, sygn. 870, s. 23-24, sygn. 904, s. 1-17, 22-28, 36-64, 83-93, 104-112, 114-139, 157-163, 170-193, 200-218, sygn. 905, s. 27-51, 137-140, 180-200, 204-230, 239-241, 245-266, 274-276, sygn. 906, s. 6-19, 51-64, 103-104, 108, 119-126, 143-154, 165-172, 184-196, 206-209, 219, 269-279, 292-298, 305-308, sygn. 914, s. 3-7, 21-64, sygn. 985, s. 76-82, 87-90, 98-102, 109-116, 121-149, 167-171, 181-191, 236-252, 268-272, sygn. 986, s. 1-11, 39-52, 76-88, 112-114, 118-133, 150-172, sygn. 987, s. 2-11, 27-40, 52-56, sygn. 1021, s. 7-9.

³¹ Osiedle i miasto potraktowano równorzędnie, zgodnie ze standaryzacją stosowaną przez GUS.

³² APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 5-8, 14-18, 23-28, 38-42, 55-64, 86-89, 97-123, 128-146, 161-168, sygn. 289, s. 1-19, 50, sygn. 458, s. 14-20, 30-58, 94-97, sygn. 459, s. 11-14, 17-18, 21-32, sygn. 619, s. 8-40, 47-55, 72-76, 116-143, 165-192, 235-236, sygn. 680, s. 52-55, 64-70, 74-91, 250, 265-268, 282-285, sygn. 681, s. 1-3, sygn. 840, s. 26-29, sygn. 870, s. 21-24, 36-40, sygn. 904, s. 29-35, 65-68, 94-103, 112-113, 140-149, 164-169, 194-199, 232-236, sygn. 905, s. 1-26, 52-72, 75-115, 126-131, 135, 141-179, 242-244, 267-273, sygn. 906, s. 1-5, 20-50, 65-80, 86-102, 114-118, 127-142, 155-164, 173-183, 197-205, 210-218, 224-263, 309-322, sygn. 914, s. 1-2, 8-20, sygn. 985, s. 5-36, 55-75, 83-86, 91-97, 103-108, 117-120, 150, 152-166, 172-180, 192-202, 208-224, 231-235, 253-267, sygn. 986, s. 22-36, 53-57, 67-73, 89-99, 134-135, sygn. 987, s. 41-51, sygn. 1021, s. 10-15, 26-27.

³³ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 1-4, 9-13, 19-22, 30-37, 51-54, 65-71, 72-76, 90-91, 94-96, 124-127, 148-151, 185-222, 224-229, 243-248, sygn. 289, s. 51-95, sygn. 458, s. 2-12, 21-29, 59-92, 98, 109-130, sygn. 459, s. 1-2, 5-6, 11-14, 17-18, 21-30, sygn. 619, s. 1-7, 56-60, 160-164, 204-214, 242-267, sygn. 680, s. 23-39, 48-51, 55-63, 92-95, 250-264, 249-281, 292-299, sygn. 840, s. 1-15, 19-23, 34-36,

Miejscowość poza obszarem powiatu	22 ³⁴
Brak danych (anonim, brak adresu)	6 ³⁵
RAZEM SKARG	418

Powyższą problematykę w formie graficznej obrazują:

-diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości liczbowych, (aneks)

-diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości procentowych, (aneks)

TABELA NR 4.

Pierwotny adresat skargi (za pośrednictwem, kogo skarga wpłynęła do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej lub Urzędu Powiatowego w Kłodzku)

WPLYW SKARGI DO URZĘDU (BEZPOŚREDNIO OD OSOBY SKARŻĄCEJ / ZA POŚREDNICTWEM INNEJ INSTYTUCJI)	LICZBA SKARG
Wpływ skargi bezpośrednio do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej lub Urzędu Powiatowego w Kłodzku	177 ³⁶
Wpływ skargi do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej lub Urzędu Powiatowego w Kłodzku za pośrednictwem:	
Urzędów i instytucji państwowych szczebla centralnego	Łącznie: 85
Urząd Rady Ministrów	37 ³⁷

sygn. 870, s. 1-20, 25-28, 31-34, 41-66, sygn. 883, s. 1-41, sygn. 904, s. 18-21, 69-82, 150-156, 219-224, sygn. 905, s. 73-74, 116-123, 132-134, 201-203, 232-238, sygn. 906, s. 81-85, 105-107, 264-268, 280-291, 300-304, sygn. 985, s. 1-4, 42-54, 225-230, sygn. 986, s. 58-66, 100-111, 141-149, 173-178, sygn. 987, s. 7-26, sygn. 1021, s. 16-25, 28-33.

³⁴ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 168-182, 230-242, sygn. 458, s. 104-108, sygn. 459, s. 3-4, 17-18, 27-30, sygn. 619, s. 61-64, 237-241, 269-279, sygn. 665, s. 1-9, 22-37, sygn. 904, s. 225-231, sygn. 985, s. 37-41, sygn. 986, s. 12-21, 37-38, 115-117,

³⁵ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 47-50, sygn. 985, s. 151, 203-207, sygn. 986, s. 74-75, 136-140, sygn. 987, s. 57-60.

³⁶ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 34-37, 43-46, 94-96, 124-127, 134-142, 156-159, 161-168, 192-215, 224-235, 249-251, sygn. 289, s. 50-75, 92-95, 14-20, 30-58, 94-97, 104-130, sygn. 459, s. 1-6, 11-12, 17-18, 21-28, 31-32, sygn. 619, s. 8-15, 41-46, 56-60, 65-69, 116-142, 204-214, 235-236, 252-260, 269-279, sygn. 665, s. 1-21, sygn. 680, s. 48-51, 81, 84-91, 93-95, 127, 128-264, sygn. 840, s. 34-36, sygn. 870, s. 1-6, 9, 12-34, 36-39, 41-42, 56-66, sygn. 904, s. 1-21, 29-43, 59-103, 114-149, 170-224, 232-236, sygn. 905, s. 27-54, 73-94, 100-115, 121-166, 180-182, 187-203, 217-224, 232-238, 242-276, sygn. 906, s. 20-22, 35-44, 76-80, 86-104, 143-149, 189-192, 197-205, 213-218, 235-237, 269-273, 292-311, 320-322, sygn. 914, s. 1-2, 8-38, 56-64, sygn. 985, s. 23-30, 61-69, 76-86, 91-92, 98-102, 107-108, 177-187, 236-252, sygn. 986, s. 37-40, 95-111, 134-140, 145-149, 173-176, sygn. 987, s. 27-28, 44-51, sygn. 1021, s. 7-9.

³⁷ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 59-64, 217-222, sygn. 458, s. 2-4, 21-29, 63-87, 89-92, sygn. 459, s. 11-14, 17-18, 21-22, 25-26, 29-30, sygn. 680, s. 52-55, sygn. 883, s. 3-5, 8-9, 39-41, sygn. 905, s. 55-72, 167-179, 183-186, 204-216, sygn. 906, s. 45-50, 114-122, 135-142, 274-291, sygn. 985, s. 161-

Kancelaria Rady Państwa	15 ³⁸
Komitet ds. Radia i Telewizji; Polskie Radio, Telewizja Polska	32 ³⁹
Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki	1 ⁴⁰
Urzędów i instytucji państwowych szczebla wojewódzkiego	Łącznie: 63
Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, Urząd Wojewódzki we Wrocławiu	56 ⁴¹
NIK Delegatura we Wrocławiu	1 ⁴²
Kuratorium Okręgu Szkolnego we Wrocławiu	4 ⁴³
Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu	2 ⁴⁴

164, 206-207, sygn. 986, s. 1-21, 45-52, 112-114, 120-128, sygn. 987, s. 2-5.

³⁸ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 82-85, sygn. 680, s. 23-39, sygn. 883, s. 6-7, sygn. 904, s. 150-156, 164-169, sygn. 906, s. 81-85, 165-169, 184-188, 193-196, 206-209, 231-234, sygn. 985, s. 8-11, 31-36, 42-54, sygn. 986, s. 155-164.

³⁹ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 9-22, 30-33, 38-42, 86-89, 97-109, 168-175, sygn. 459, s. 5-6, 25-28, 31-32, sygn. 619, s. 36-40, 72-76, 143, 148-159, 192-203, 261-267, sygn. 680, s. 55-70, sygn. 870, s. 43-48, sygn. 906, s. 127-134, sygn. 985, s. 58-60, 167-176, sygn. 986, s. 34-36, 67-73, sygn. 1021, s. 26-33.

⁴⁰ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 665, s. 22-37.

⁴¹ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 55-58, 110-123, 143-146, 176-182, 185-191, 236-242, sygn. 459, s. 3-4, 17-18, 21-22, 23-24, 29-30, sygn. 619, s. 160-164, sygn. 681, s. 1-3, sygn. 840, s. 26-29, sygn. 870, s. 7-8, sygn. 906, s. 1-19, 30-34, 59-75, 105-108, 123-126, 150-154, 155-164, 170-172, 177-183, 219, 312-319, sygn. 985, s. 12-22, 55-57, 69-75, 87-90, 121-123, 188-202, 208-224, 253-272, sygn. 986, s. 22-33, 53-57, 76-94, 129-133, 141-144, 150-154, 177-178, sygn. 987, s. 7-26, 29-43, 57-60.

⁴² APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 619, s. 183-192.

⁴³ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 619, s. 1-7, 61-64, 77-115, 242-251.

⁴⁴ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 904, s. 112-113, sygn. 986, s. 165-172.

Urzędów i instytucji państwowych szczebla powiatowego	Łącznie 10
Prezydium Powiatowych Rad Narodowych (Mielec, Bystrzyca Kłodzka)	2 ⁴⁵
Prokuratura Powiatowa w Kłodzku	4 ⁴⁶
Szpital Powiatowy w Kłodzku	1 ⁴⁷
Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Kłodzku	3 ⁴⁸
Urzędów i instytucji państwowych szczebla podstawowego	Łącznie: 8
PMRN, PGRN, Urzędy Gmin	8 ⁴⁹
Partii politycznych, stowarzyszeń i organizacji społecznych	Łącznie 58
Komitet Centralny PZPR	25 ⁵⁰
Komitet Wojewódzki PZPR we Wrocławiu	9 ⁵¹
Komitet Powiatowy PZPR w Kłodzku	18 ⁵²
Komitet zakładowy PZPR	1 ⁵³
Stowarzyszenia i organizacje społeczne (np.: PCK)	5 ⁵⁴
Innych instytucji	Łącznie: 17
Biuro poselskie	5 ⁵⁵
Prasa	12 ⁵⁶
Razem – za pośrednictwem innych instytucji	241
Razem - bezpośrednio i za pośrednictwem innych instytucji	418

⁴⁵ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 459, s. 3-4, sygn. 986, s. 115-117.

⁴⁶ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 458, s. 59-62, 98, sygn. 459, s. 17-18, 25-26.

⁴⁷ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 986, s. 118-119.

⁴⁸ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn.289, s.20-24, sygn. 905, s. 239-241, sygn. 985, s. 114-116.

⁴⁹ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 26-28, 128-133, sygn. 680, s. 92, 292-299, sygn. 840, s. 1-15, sygn. 870, s. 40, sygn. 906, s. 238-263, sygn. 985, s. 165-166.

⁵⁰ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 1-8, 47-71, 77-81, 90-91, sygn. 289, s. 25-49, 76-83, sygn. 459, s. 1-2, 27-30, sygn. 619, s. 215-234, 237-241, sygn. 680, s. 279-281, sygn. 840, s. 19-23, sygn. 883, s. 1-2, sygn. 905, s. 1-26, 116-120, 225-230, sygn. 906, s. 24-29, sygn. 914, s. 3-7, 39-42, sygn. 985, s. 150, 152-160.

⁵¹ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 72-76, sygn. 459, s. 25-26, sygn. 680, s. 265-268, 282-285, sygn. 904, s. 22-28, 44-58, sygn. 905, s. 95-99, sygn. 906, s. 210-212, sygn. 1021, s. 10-15.

⁵² APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 148-151, sygn. 289, s. 1-19, 84-91, sygn. 459, s. 11-12, 23-24, sygn. 619, s. 16-35, sygn. 680, s. 74-76, sygn. 883, s. 15-18, 33-37, sygn. 904, s. 157-163, 225-231, sygn. 906, s. 224-227, 264-268, sygn. 914, s. 46-55, sygn. 985, s. 103-107, 109-113, sygn. 986, s. 41-44, 58-66.

⁵³ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 619, s. 165-182,

⁵⁴ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 152-155, sygn. 906, s. 173-176, 228-230, sygn. 985, s. 93-97, sygn. 987, s. 6-11.

⁵⁵ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s.243-248, sygn. 904, s. 104-111, sygn. 985, s. 117-120, 148, 151.

⁵⁶ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 23-25, sygn. 458, s. 9-12, sygn. 459, s. 13-14, sygn. 870, s. 49-52, sygn. 906, s. 51-58, sygn. 985, s. 1-7, sygn. 985, s. 225-235, sygn. 986, s. 74-75, sygn. 987, s. 53-56.

Powyższą problematykę w formie graficznej obrazują:

- diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości liczbowych, (aneks)
- diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości procentowych, (aneks)

TABELA NR 5.

Sposób załatwienia skargi przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku

FORMA ZAŁATWIENIA SKARGI	LICZBA SKARG
Pozytywnie	178 ⁵⁷
Negatywnie	208 ⁵⁸
Brak danych na temat załatwienia skargi	32 ⁵⁹
RAZEM SKARG	418

Powyższą problematykę w formie graficznej obrazują:

- diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości liczbowych, (aneks)
- diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości procentowych, (aneks)

TABELA NR 6.

Autoryzacja skarg przez osoby skarżące

⁵⁷ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 5-28, 38-50, 55-64, 82-85, 90-91, 94-123, 134-146, 152-182, 217-235, sygn. 289, s. 1-24, 50-57, 61-70, 76-85, sygn. 458, s. 14-29, 59-62, 94-98, 104-130, sygn. 459, s. 3-6, 11-12, 17-18, 23-30, sygn. 619, s. 36-40, 65-69, 77-115, 143, 148-159, 165-192, 235-236, 269-279, sygn. 680, s. 23-39, 64-70, 74-76, 81, 92, 127, 230, 251-268, sygn. 681, s. 1-3, sygn. 840, s. 19-23, sygn. 870, s. 7-8, 15-16, 18-28, 31-33, 34, 36-39, 43-52, sygn. 904, s. 13-17, 59-62, 65-82, 97-103, 121-139, 170-193, 225-234, sygn. 905, s. 75-80, 100-110, 126-131, 135, 137-140, 167-179, 217-224, 234-241, 255-266, sygn. 906, s. 24-44, 59-64, 76-80, 86-102, 127-134, 143-149, 155-164, 173-176, 184-188, 197-209, 217-219, 238-273, 280-281, 296-298, 309-319, sygn. 914, s. 1-2, 21-38, 46-55, sygn. 985, s. 1-11, 31-41, 58-60, 69-75, 83-86, 93-108, 117-120, 148-149, 152-160, 172-187, 192-202, 208-224, 236-252, sygn. 986, s. 37-40, 45-52, 58-66, 89-94, 112-114, 134-135, 165-172, sygn. 987, s. 2-21, 29-34, 41-43, 53-56, sygn. 1021, s. 7-15, 28-33.

⁵⁸ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 1-4, 30-37, 65-71, 72-81, 86-89, 124-133, 148-151, 185-215, 236-248, sygn. 289, s. 25-49, 58-60, 72-75, 92-95, sygn. 458, s. 2-12, 30-58, 63-80, 89-92, sygn. 459, s. 1-4, 11-14, 17-18, 21-32, sygn. 619, s. 8-35, 41-64, 72-76, 116-142, 160-164, 192-234, 242-267, sygn. 665, s. 1-8, 10-37, sygn. 680, s. 48-54, 64-70, 84-91, 93-95, 282-285, 292-299, sygn. 840, s. 1-15, 26-29, 34-37, sygn. 870, s. 12-14, 40-42, 56-66, sygn. 883, s. 1-41, sygn. 904, s. 1-8, 18-28, 36-58, 63-64, 83-96, 140-169, 194-199, 202-224, 235-236, sygn. 905, s. 1-72, 81-99, 111-122, 132-134, 180-216, 225-233, 242-254, 267-273, sygn. 906, s. 1-22, 45-58, 65-75, 81-85, 103-126, 135-142, 150-154, 165-172, 177-183, 189-196, 213-216, 224-237, 274-279, 292-295, 300-308, 320-322, sygn. 914, s. 8-20, sygn. 985, s. 12-30, 42-57, 61-69, 76-82, 91-92,

109-113, 121-123, 150-151, 161-171, 188-191, 203-207, 225-235, 253-272, sygn. 986, s. 1-21, 34-36, 41-44, 53-57, 67-88, 95-111, 115-133, 136-164, 173-178, sygn. 987, s. 22-26, 35-40, 44-51, 57-60, sygn. 1021, s. 16-27.

⁵⁹ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 249-251, sygn. 289, s. 84-91, sygn. 458, s. 81-87, sygn. 459, s. 3-4, 11-12, 31-32, sygn. 619, s. 1-7, 237-241, sygn. 665, s. 9, sygn. 680, s. 55-63, 250, 279-281, sygn. 870, s. 1-6, 9, sygn. 904, s. 9-12, 29-35, 104-120, 200-201, sygn. 905, s. 73-74, 123-125, 141-166, 274-276, sygn. 906, s. 210-212, sygn. 914, s. 3-7, 39-42, 56-64, sygn. 985, s. 87-90, 114-116, sygn. 986, s. 22-33, sygn. 987, s. 27-28.

TYP SKARGI	LICZBA SKARG
Skargi autoryzowane	405 ⁶⁰
Anonimy	13 ⁶¹
RAZEM SKARG	418

Powyższą problematykę w formie graficznej obrazują:

- diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości liczbowych, (aneks)
- diagram kołowy, prezentujący rozkład wartości procentowych, (aneks)

Analiza zaprezentowanego powyżej materiału źródłowego, mimo jego przykładowego charakteru, przy założeniu, że zawarte w nim dane są zbiorem zamkniętym, dała możliwość dokonania systematyzacji skarg (stworzenia typologii skarg), a w konsekwencji przedstawienia ich problematyki. Rozpatrywanie zaś skargi jako zjawiska jednostkowego, przejawu aktywności ludzkiej, dostarczyło wiedzy na temat osoby skarżącej, jej zaufania do władzy, czy też sposobu załatwienia sprawy.

Analiza problemu ukazała, iż wśród całości skarg przeważają dwa typy:

- skargi socjalne,
- skargi na sposób funkcjonowania urzędów (szczebli podstawowego i powiatowego) oraz skargi będące wynikiem oprotestowania decyzji urzędowych, stanowią one 72% ze wszystkich poddanych analizie. W większości opisują problemy natury ekonomicznej, ukazując poziom życia społeczeństwa (brak mieszkań, komfort życia „w starym budownictwie”, brak mediów (szczególnie instalacji wodno-kanalizacyjnej i wynikających z tego problemów sanitarnych)) oraz relacje urząd – obywatel, są oceną fachowości urzędników, skargą na długi tryb załatwiania spraw w urzędzie, czy też stanowią oprotestowanie decyzji urzędu, np.: w sprawie ustalenia poziomu (wielkości) obciążeń podatkowych. Powyższe typy, mimo faktu, iż tworzą zdecydowaną większość, nie mogą być uznawane, ze względu na swoją liczebność, za najważniejsze. Liczba skarg w obrębie danego typu nie stanowi o ich ciężarze gatunkowym, za niniejszym

⁶⁰ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 1-8, 18-212, 217-242, 249-251, sygn. 289, s. 1-95, sygn. 458, s. 2-130, sygn. 459, s. 1-32, sygn. 619, s. 1-40, 47-123, 143-159, 165-182, 193-279, sygn. 665, s. 1-37, sygn. 680, s. 23-299, sygn. 681, s. 1-3, sygn. 840, s. 1-36, sygn. 870, s. 1-66, sygn. 883, s. 1-41, sygn. 904, s. 1-224, 232-236, sygn. 905, s. 1-276, sygn. 906, s. 1-322, sygn. 914, s. 1-64, sygn. 985, s. 1-202, 208-272, sygn. 986, s. 1-73, 76-135, 141-178, sygn. 987, s. 1-56, sygn. 1021, s. 7-25, 28-33.

⁶¹ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 287, s. 9-13, 214-215, 243-248, sygn. 619, s. 41-46, 124-142, 160-164, 183-192, sygn. 904, s. 225-231, sygn. 985, s. 203-207, sygn. 986, s. 74-75, 136-140, sygn. 987, s. 57-60, sygn. 1021, s. 26-27.

stwierdzeniem przemawia choćby przykład akt – skarg, które będąc w ramach pozostałych, jednym z ośmiu typów, stanowią zaledwie 1,6% całości, dotyczą problematyki do dziś bulwersującej, jak np.: kwestii molestowania seksualnego, czy naruszenia nietykalności cielesnej dzieci.

Zaprezentowane powyżej źródła pozwalają również zorientować się w temacie stosunku skarżącego do urzędu, który w obrębie tworzonego obrazu jest nad wyraz nieprzychylny urzędowi – tylko 43% z ogółu analizowanych tu skarg była skierowana bezpośrednio do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej lub Urzędu Powiatowego w Kłodzku. Skargi te są też wyrazem niebywalej „troski” urzędników, chociażby w przypadku rozpatrywania skarg anonimowych⁶².

Akta skarg dostarczają nadto danych dotyczących miejsca zamieszkania autora skargi, czy też już jako akta spraw rozpatrywanych przez Urząd, pozwalają zapoznać się ze sposobem ich załatwienia, jednakże ze względu na przytoczone wcześniej uwarunkowania są one nadal jedynie danymi jednostkowymi, nie dającymi podstaw do szerszych uogólnień.

ANALIZA LICZEBNOŚCI SKARG NA PODSTAWIE DOKUMENTACJI ŹRÓDŁOWEJ – ZESTAWIENIE OKRESOWYCH, PREZYDIUM POWIATOWEJ RADY NARODOWEJ I URZĘDU POWIATOWEGO W KŁODZKU ZA LATA 1965-1974

Przytoczona dokumentacja źródłowa ze względu na swój zbiorczy charakter, dostarczając danych na temat problematyki i ogólnej liczby skarg wpływających do Urzędu (Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urzędu Powiatowego w Kłodzku) w okresie roku sprawozdawczego (kalendarzowego)⁶³, pozwala, w wyniku przeprowadzenia analizy przedmiotu, pokazać sposób kształtowania się prezentowanego zjawiska w latach 1965-1974.

⁶² Ma to na przykład miejsce w stosunku do skargi anonimowej, dotyczącej działalności Szpitala Miejskiego w Nowej Rudzie. Skargę, celem przeprowadzenia badania grafologicznego, pismem z dnia 20 czerwca 1954 roku przesłano do Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie – jak wynika z dalszej korespondencji, mimo dwukrotnego monitowania w Ministerstwie, odnośnie przytoczonej sprawy, PPRN w Kłodzku nie uzyskało przedmiotowej opinii – narażając się zaś, takim postępowaniem, władzy nadrzędnej: PWRN we Wrocławiu, które w piśmie z dnia 16 listopada 1954 roku (czyli już po utworzeniu powiatu noworudzkiego) wytknęło Prezydium Kłodzkiemu takową praktykę w słowach: [...] Równocześnie zwraca się uwagę na niedopuszczalność przesyłania do Urzędów centralnych pism o nieprzemyślanej treści, oraz pomijania drogi służbowej.[...], APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 985, Skargi i wnioski, 1951-1955, s. 206-215.

⁶³ Wyjątek stanowi dokumentacja dotycząca roku 1970, tu obejmuje ona swoim zakresem okres pierwszego półrocza, brak sprawozdania rocznego.

TABELA NR 7.

Liczba skarg wpływających do Urzędu (Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urzędu Powiatowego w Kłodzku) w okresie 1965-1974

ROK SPRAWOZDAWCZY	LICZBA SKARG
1965	426 ⁶⁴
1966	328 ⁶⁵
1967	221 ⁶⁶
1968	264 ⁶⁷
1969	200 ⁶⁸
1970 (I półrocze)	71 ⁶⁹
1971	211 ⁷⁰
1972	199 ⁷¹
1973	115 ⁷²
1974	78 ⁷³
RAZEM	2113

Niniejszą problematykę w formie graficznej obrazuje:

-wykres kolumnowy, prezentujący rozkład wartości liczbowych, (aneks)

Powyższe zestawienie ukazuje występowanie trwałej tendencji odnośnie wielkości (liczby) skarg wpływających do Urzędu. W porównaniu do stanu z roku poprzedniego obserwujemy systematyczne zmniejszanie się liczby wpływających skarg na przestrzeni lat 1965-1974⁷⁴.

⁶⁴ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 45.

⁶⁵ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 45.

⁶⁶ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 2-2a, 2f.

⁶⁷ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 4, 8a.

⁶⁸ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 45-46, 52.

⁶⁹ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 108.

⁷⁰ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 190.

⁷¹ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 265.

⁷² APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 290, s. 120, 123.

⁷³ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 291, s. 295.

⁷⁴ Wyjątek stanowi rocznik 1968 i 1971.

TABELA NR 8.

Liczba skarg wpływających do Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (Wydziału Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji) Prezydium Powiatowej Rady Narodowej (Urzędu Powiatowego) w Kłodzku, w latach 1965-1974

ROK SPRAWO -ZDAWCZY	LICZBA SKARG – OGÓŁEM, WPŁYWAJĄCYCH DO URZĘDU	W TYM WPŁYWAJĄCYCH DO WYDZIAŁU GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ (WYDZIAŁU GOSPODARKI KOMUNALNEJ, PRZESTRZENNEJ, OCHRONY ŚRODOWISKA I KOMUNIKACJI)		LICZBA SKARG-INNE WYDZIAŁY PPRN LUB UP
		LICZBA SKARG	WYMIAR % DO LICZBY SKARG - OGÓŁEM	
1965	426	272 ⁷⁵	63,8%	154
1966	328	177 ⁷⁶	53,9%	151
1967	221	110 ⁷⁷	49,7%	111
1968	264	165 ⁷⁸	62,5%	99
1969	200	106 ⁷⁹	53,0%	94
1970 (I półrocze)	71	14 ⁸⁰	19,7%	57
1971	211	68 ⁸¹	32,2%	143
1972	199	90 ⁸²	45,2%	109
1973	115	38 ⁸³	33,0%	77
1974	78	19 ⁸⁴	24,3%	59
RAZEM	2113	1059	50,1%	1054

Niniejszą problematykę w formie graficznej obrazuje:

-wykres liniowy, prezentujący rozkład wartości liczbowych, (aneks)

⁷⁵ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 46.

⁷⁶ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 46.

⁷⁷ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 2f.

⁷⁸ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 8a.

⁷⁹ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 52.

⁸⁰ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 108.

⁸¹ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 176, 190.

⁸² APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 224, 265.

⁸³ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 290, s. 123.

⁸⁴ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 291, s. 241, 295.

Mniej zdecydowany charakter ma niniejszy proces, w momencie, gdy omawiane skargi będziemy rozpatrywać pod kątem zawartej w nich problematyki. W wyniku analizy danych, ujętych w TABELI NR 8 możemy stwierdzić, iż największy odsetek skarg – wpływających do Urzędu dotyczył spraw rozstrzyganych przez Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (później funkcjonujący jako Wydział Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji) i te, jako najliczniejsze zostaną przybliżone poniżej.

Problematyka rozpatrywanych przez przytoczoną komórkę organizacyjną skarg jest zbieżna ze skargami określonymi w ramach wcześniej dokonanej systematyzacji, jako skargi socjalne – kwestie mieszkaniowe. W obu przypadkach dotyczą one braku mieszkań, wydłużających się procedur przydziału mieszkań, złego stanu technicznego substancji mieszkaniowej, a wraz z tym trwających nad wyraz długo remontów budynków mieszkalnych. O liczebności powyższych skarg świadczy chociażby przykład roku 1972. Wówczas to z ogólnej liczby 90 skarg skierowanych do Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłodzku – 83 dotyczyło spraw mieszkaniowych (75 przydziału mieszkań, 8 – remontu mieszkań). Wielkość ta w przeliczeniu na punkty procentowe stanowi 92% ogółu spraw.⁸⁵

Masowość niniejszych skarg potwierdza analiza przedmiotu - dokumentacji urzędowej – ocen, zestawień rocznych 1971-1974, części dotyczącej liczby i charakteru skarg wpływających do Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (Wydziału Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji): TABELA NR 9. Wiarygodności omawianej dokumentacji jako źródła historycznego dowodzi zaś zachowana dokumentacja akt-skarg 1971-1974, tu: rozpatrywanych przez przytoczony Wydział (w przypadku akt-skarg mimo faktu, iż w dalszym ciągu są dokumentacją fragmentaryczną o charakterze przykładowym, a wraz z tym jako materiał samodzielny nie dają podstaw do szerszych uogólnień, to w połączeniu z przytoczonymi wcześniej zestawieniami urzędowymi stają się dopełnieniem tworzonego obrazu) – tabela nr 10.

⁸⁵ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 263.

TABELA NR 9.

Analizy urzędowe skarg - Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej (Wydział Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji) Prezydium Powiatowej Rady Narodowej (Urzędu Powiatowego) w Kłodzku, lata 1971-1974

ROK SPRAWOZDAWCZY	LICZBA SKARG, KTÓRE WPŁYNEŁY DO WYDZIAŁU - OGÓLEM	LICZBA SKARG DOTYCZĄCA KWESTII MIESZKANIOWYCH (PRZYDZIAŁ, REMONT MIESZKANIA)	UDZIAŁ % SKARG O CHARAKTERZE MIESZKANIOWYM DO LICZBY SKARG OGÓLEM WPŁYWAJĄCYCH DO WYDZIAŁU
1971	68	51 ⁸⁶	75,0%
1972	90	83 ⁸⁷	92,2%
1973	38	23 ⁸⁸	60,5%
1974	19	3 ⁸⁹	15,7%

TABELA NR 10.

Akta-skarg: skargi przykładowe - Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej (Wydział Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji) Prezydium Powiatowej Rady Narodowej (Urzędu Powiatowego) w Kłodzku, lata 1971-1974

ROK	AKTA-SKARG ⁹⁰	LICZBA AKT-SKARG DOTYCZĄCA KWESTII MIESZKANIOWYCH (PRZYDZIAŁ, REMONT MIESZKANIA)	UDZIAŁ % AKT-SKARG O CHARAKTERZE MIESZKANIOWYM DO LICZBY AKT-SKARG OGÓLEM
1971	68	51 ⁹¹	75,0%
1972	39	30 ⁹²	76,9%
1973	16	12 ⁹³	75,0%
1974	8	3 ⁹⁴	37,5%

⁸⁶ Ze względu na brak danych w zestawieniach urzędowych skarg, przyjęto dane uzyskane z analizy akt –skarg, patrz: TABELA NR 10.

⁸⁷ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s.263.

⁸⁸ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 290, s. 5.

⁸⁹ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 291, s. 241.

⁹⁰ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 289, 904, 905, 906, 914, 986, 987, 1021.

⁹¹ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 904, s. 1-64, 69-199, 202-236, sygn. 905, s. 27-46, 52-106, 111-166, 183-203, 217-238, 245-273.

⁹² APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 906, s.1-29, 35-80, 103-108, 119-142, 150-212, 217-218.

⁹³ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 906, s.224-230235-237, 269-279, 292-322.

Reasumując, skargi wpływające do Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (Wydziału Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji), co pokazują wskaźniki procentowe (TABELA NR 8), mimo realnego zmniejszania się liczby skarg, nie zanikają, ciągle stanowią wysoki procent ogólnej liczby wpływów, nie zmienia się również ich problematyka, przeważają skargi o tematyce mieszkaniowej (TABELA NR 9).

Charakteryzowany okres – lat 1965-1974 jest jednakże czasem powolnego wyciszenia się ich intensywności. Powyższy proces, będąc zjawiskiem długofalowym, daje wymierny efekt dopiero w ostatnim okresie funkcjonowania Urzędu, już jako Urzędu Powiatowego. W roku 1974 skargi będące domeną Wydziału Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji, nie przekraczają czwartej części ogólnej liczby – jest ich 19.

Generalnie, w latach 1965-1969 utrzymują się na bardzo wysokim poziomie tylko nieznacznie spadając poniżej 50%, a w szczytowym okresie osiągają nawet pułap zbliżony do 2/3 ogółu skarg rozpatrywanych przez Urząd (63,8%). Z wyraźną poprawą, lecz nie jest to równoznaczne z wyeliminowaniem problemu, mamy do czynienia dopiero w okresie 1971-1974, tu w punktach procentowych osiągają one średnią wielkość 35,6% w stosunku rocznym.

Przytoczone wskaźniki, analizując przez pryzmat całościowego zakresu działalności Prezydium Powiatowej Rady Narodowej czy Urzędu Powiatowego w Kłodzku, dowodzą, iż rzeczony kwestie, problemy zawarte w ramach charakteryzowanych skarg, były poważną, o ile nie najważniejszą bolączką, z jaką borykali się mieszkańcy powiatu kłodzkiego. Przeważające kwestie mieszkaniowe i opisywany w nich brak mieszkań, zły stan techniczny budynków już zamieszkałych, a wraz z tym potrzeba ciągłego dążenia ludzi do zaspokojenia podstawowych, egzystencjonalnych potrzeb, mogły albo faktycznie miały przełożenie na poziom zaufania do Urzędu (adresata skargi), co zdają się potwierdzać, nie tylko analizowana wcześniej dokumentacja akt-skarg (TABELA NR 4), ale nade wszystko dane zawarte w rocznych zestawieniach statystycznych Urzędu – dotyczące lat 1967 i 1968⁹⁵.

⁹⁴ APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 914, s. 1-7, 46-55.

⁹⁵ Z powyższego okresu występują dane szczegółowe - APWr O.KZ, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s. 2, 4.

TABELA NR 11.

Pierwotny adresat skargi (za pośrednictwem, kogo skarga wpłynęła do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłodzku)

WPŁYW SKARGI DO URZĘDU (BEZPOŚREDNIO OD OSOBY SKARŻĄCEJ / ZA POŚREDNICTWEM INNEJ INSTYTUCJI)	LICZBA SKARG W POSZCZEGÓLNYCH LATACH	
	ROK 1967 ⁹⁶	ROK 1968 ⁹⁷
Bezpośrednio od obywateli	68	114
Za pośrednictwem władz centralnych	16	14
Za pośrednictwem władz nadrzędnych	63	86
Za pośrednictwem prasy, radia	26	20
Za pośrednictwem innych instytucji	48	30
RAZEM	221	264

TABELA NR 12.

Sposób wpływu skargi do Urzędu (Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłodzku) - podsumowanie

WPŁYW SKARGI DO URZĘDU (BEZPOŚREDNIO OD OSOBY SKARŻĄCEJ / ZA POŚREDNICTWEM INNEJ INSTYTUCJI)	LICZBA SKARG W POSZCZEGÓLNYCH LATACH	
	ROK 1967	ROK 1968
Bezpośrednio od obywateli	68	114
Za pośrednictwem instytucji	153	150
RAZEM	221	264

Powyższe zestawienia wykazują, co potwierdza wspomniana wcześniej dokumentacja przykładowa akt-skarg, a dowodzą sprawozdania opisowe – roczne oceny ogólne załatwiania skarg i wniosków ludności przez Wydziały Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłodzku za rok 1967 i 1968, iż wśród mieszkańców powiatu wymieniony organ władzy państwowej nie spełniał roli urzędu wiary publicznej. Osoby skarżące w zdecydowanej większości kierowały skargę bezpośrednio do władz nadrzędnych, centralnych, czy mediów, wierząc w większą skuteczność takiego

⁹⁶ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s.2.

⁹⁷ APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s.4.

postępowania. Urząd zaś, jak to ujęto w przytoczonych dokumentach, w walce z powyższą praktyką poniósł całkowitą klęskę⁹⁸.

Skargi lat 1965-1974 wpływające do kłódzkich urzędów administracji państwowej szczebla powiatowego – Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urzędu Powiatowego, dotyczą problemów dnia codziennego, są w konsekwencji odbiciem sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu. O ich zasadności, w szczególności przytoczonej powyżej, największej grupy dotyczącej problemów mieszkaniowych⁹⁹ świadczy chociażby fakt, iż dopiero w roku 1958 po raz pierwszy po II wojnie światowej rozpoczęto w Kłodzku budowę obiektów mieszkalnych¹⁰⁰. Rozpoczęte wówczas inwestycje budowlane nie mogły rozwiązać bolączek mieszkaniowych mieszkańców Kłodzka, nie mówiąc już o całym powiecie.

Zwiększająca się liczba ludności samego Kłodzka, jak i również powiatu (tabela 13 i 14), nie była równoważona poprzez budowę nowych mieszkań. Powyższa sytuacja w niedługim czasie przyniosła drastyczne pogorszenie i tak złej sytuacji mieszkaniowej. O skali zjawiska świadczy fakt, iż w początku lat siedemdziesiątych minionego stulecia, wielkość potrzeb mieszkaniowych powiatu kłodzkiego szacowano na 21861 izb (7287 mieszkań), z czego 4000 izb planowano uzyskać dzięki tzw.: ruchom naturalnym ludności i remontom, wybudowania wymagało, więc: 17861 izb – sześciokrotnie więcej, niż powstało w okresie 1966-1970. W przypadku samego Kłodzka szacunki te opiewały na liczbę 4015 mieszkań (12045 izb). Realizacja powyższego planu nie zapewniała bezproblemowej dostępności mieszkań. Okres oczekiwania na mieszkanie wynosiłby wówczas 6-7 lat¹⁰¹.

⁹⁸ Ocena ogólna załatwiania skarg i wniosków ludności przez Wydziały Prezydium PRN w Kłodzku [...] za 1968 rok - niniejsza sytuacja została skomentowana w sposób następujący: [...] Nadal obserwuje się zjawisko, że większość skarg ludność powiatu kieruje nie bezpośrednio do Prezydium PRN i to zjawisko istnieje od wielu lat.

Wszelkie kroki w tym zakresie w latach poprzednich nie przyniosły żadnego skutku, a skarżący się rozumują, że skarga złożona bezpośrednio do władz wyższych jest załatwiana skuteczniej i wnikliwiej. Przeciwdziałanie takiemu rozumowaniu – jak to widać na przestrzeni wielu ostatnich lat – nie przynosi żadnego skutku [...]; APWr O.K.Z, zespół nr 7: PPRNiUP w Kłodzku, sygn. 288, s.4.

⁹⁹ Na przykład w wyniku przeprowadzonej analizy materiału akt-skarg stwierdzono, iż na ogólną liczbę 205 skarg o charakterze socjalnym w 103 skargach poruszano problematykę mieszkaniową (50,20%).

¹⁰⁰ [...] Dopiero w 1958 r., po raz pierwszy w powojennej historii miasta, rozpoczęto budowę obiektów mieszkalnych. Były to budynki przy ul. Okrzei 5 i 18 oraz przy ul. Bohaterów Getta. Wzniesiono łącznie 3 budynki o 144 izbach. Oddano je do użytku w 1960 r. Była to jednak kropla w morzu potrzeb. Ludność miasta w wyniku przyrostu demograficznego dynamicznie powiększała się, a wieloletnie, sięgające nawet czasów przedwojennych zaniedbania, kazały liczyć się z dalszym ubytkiem substancji mieszkaniowej [...]; Kłodzko dzieje miasta. Praca zbiorowa pod redakcją Ryszarda Gładkiewicza. Kłodzko 1998, s.163-164.

¹⁰¹ Kłodzko dzieje miasta. Praca zbiorowa ..., s.170-171.

Przytoczone dane dobitnie potwierdzają realistyczność problematyki skarg, tu o charakterze socjalnym (mieszkaniowym), stanowią również uzasadnienie ich masowości.

TABELA NR 13.

Kształtowanie się liczby mieszkańców Kłodzka w latach 1950-1974¹⁰²

ROK	LICZBA MIESZKAŃCÓW KŁODZKA (w tysiącach)
1950	17,2
1960	23,3
1961	24,0
1962	24,3
1963	24,8
1964	24,9
1965	25,2
1967	25,7
1968	25,7
1969	26,1
1970	26,2
1971	26,3
1972	26,7
1973	27,2
1974	27,2

TABELA NR 14.

Kształtowanie się liczby mieszkańców powiatu kłodzkiego w latach 1962-1973 (według stanu na dzień 31 grudnia danego roku)¹⁰³

ROK	POWIERZCHNIA POWIATU W KM ²	LICZBA MIESZKAŃCÓW (w tysiącach)	LICZBA MIESZKAŃCÓW W PRZELICZENIU NA 1 KM ²
1962	517	72,6	140
1963	517	74,1	143
1964	517	75,0	145
1968	519	76,0	147
1969	519	76,4	147
1971	519	75,3	145

¹⁰² GUS, Rocznik Statystyczny – 1964, Warszawa 1964, s.26, GUS, Rocznik Statystyczny – 1965, Warszawa 1965, s.27, GUS, Rocznik Statystyczny – 1969, Warszawa 1969, s.39, GUS, Rocznik Statystyczny – 1970, Warszawa 1970, s.36, GUS, Rocznik Statystyczny – 1972, Warszawa 1972, s.82, GUS, Rocznik Statystyczny – 1973, Warszawa 1973, s.74, GUS, Rocznik Statystyczny – 1974, Warszawa 1974, s.80, GUS, Rocznik Statystyczny – 1975, Warszawa 1975, s.30.

¹⁰³ GUS, Rocznik Statystyczny – 1963, Warszawa 1963, s.19, GUS, Rocznik Statystyczny – 1964, Warszawa 1964, s.21, GUS, Rocznik Statystyczny – 1965, Warszawa 1965, s.22, GUS, Rocznik Statystyczny – 1969, Warszawa 1969, s.34, GUS, Rocznik Statystyczny – 1970, Warszawa 1970, s.31, GUS, Rocznik Statystyczny – 1972, Warszawa 1972, s.78, GUS, Rocznik Statystyczny – 1973, Warszawa 1973, s.71, GUS, Rocznik Statystyczny – 1974, Warszawa 1974, s.77.

1972	-	75,9	-
1973	495	76,8	155

ZAKOŃCZENIE

Skargi, ich problematyka oraz masowość, choć tu w wymiarze fragmentarycznym, stały się naturalnym barometrem „kondycji” socjalnej mieszkańców powiatu kłodzkiego. Była ona zła, co potwierdzają, mimo bycia jedynie materiałem przykładowym, charakteryzowane akta-skarg, a nieodwołalnie dowodzą analizy problemu, przeprowadzone na poziomie urzędu szczebla powiatowego. Długotrwale dotycząc, w przeważającej większości, kwestii mieszkaniowych, „deklasują” skargi o innym charakterze.

Całościowo analizowane akta ukazują sprawy wynikające z problemów dnia codziennego. Trudno doszukiwać się w nich przesłanek wyższego rzędu, jeżeli w początku lat siedemdziesiątych XX wieku, statystycznie, co dziesiąty mieszkaniec powiatu kłodzkiego¹⁰⁴, a w przypadku samego Kłodzka, co szósty¹⁰⁵, miał problemy mieszkaniowe, a wraz z tym dążył do zaspokojenia podstawowych potrzeb – warunkujących nie poziom, ale egzystencję ludzką.

Skargi i zawarta w nich problematyka dobitnie pokazują, iż jako źródło stanowią ciągle zbiór otwarty. Ich różnorodność jest tak duża, jak i tworzące je problemy osób skarżących. Opisując różne przejawy działalności ludzkiej, z większym lub mniejszym nasileniem, czego dowodzi chociażby przytoczona wcześniej tematyka socjalna, dotyczą również stosunku do struktur władzy: tu reprezentujących ją urzędników, czy też

¹⁰⁴ Liczba mieszkańców powiatu kłodzkiego na dzień 31 grudnia 1971 rok – 75300 osób (GUS, Rocznik Statystyczny – 1972, Warszawa 1972, s.78), potrzeby mieszkaniowe powiatu: 7287 mieszkań, 75300: 7287 = 10,33.

¹⁰⁵ Liczba mieszkańców Kłodzka, rok 1971 rok – 26300 osób (GUS, Rocznik Statystyczny – 1972, Warszawa 1972, s.82), potrzeby mieszkaniowe miasta Kłodzka: 4015 mieszkań, 26300: 4015 = 6,55.

poruszają sprawy z pogranicza etyki, obyczajowości albo nawet przestępczości, np.: gospodarczej.

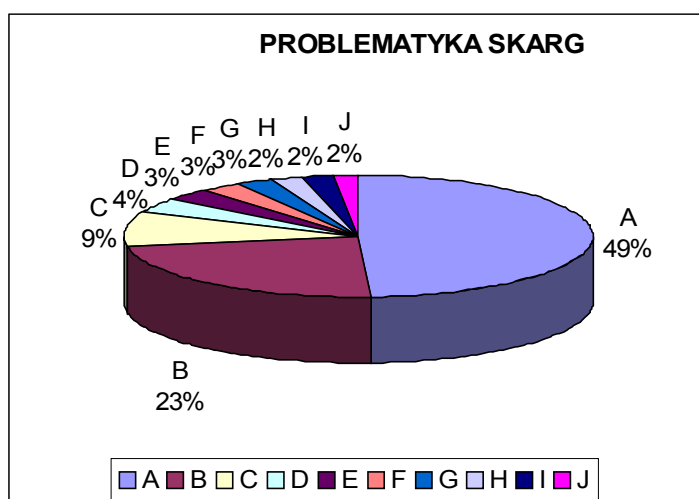
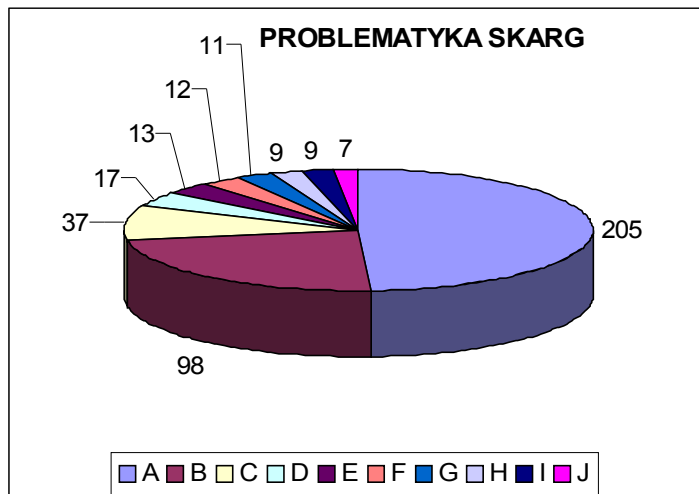
ANEKSY

Problematyka skarg

LEGENDA

GRUPA TEMATYCZNA	LICZBA SKARG
Skargi socjalne (A)	205
Skargi na sposób funkcjonowania urzędów (szczebli podstawowego i powiatowego) oraz skargi będące wynikiem oprostowania decyzji urzędowych (B)	98
Skargi dotyczące naruszenia zapisów prawa pracy (C)	37
Skargi wynikające z naruszenia prawa własności (D)	17
Skargi będące wynikiem sporów sąsiedzkich (E)	13
Skargi inne (F)	12
Skargi dotyczące nadużyć finansowych, korupcji, przywłaszczenia mienia, kradzieży (G)	11
Skargi na sposób funkcjonowania jednostek usługowych (sklepów, restauracji, kawiarni) (H)	9
Skargi na nieprawidłowość w funkcjonowaniu instytucji gospodarczych – doprowadzenie do	9

strat w rolnictwie i leśnictwie (I)	
Skargi dotyczące molestowania seksualnego, naruszenia nietykalności cielesnej dzieci (J)	7
RAZEM SKARG	418

Miejsce zamieszkania autora skargi (ze względu na status miejscowości)

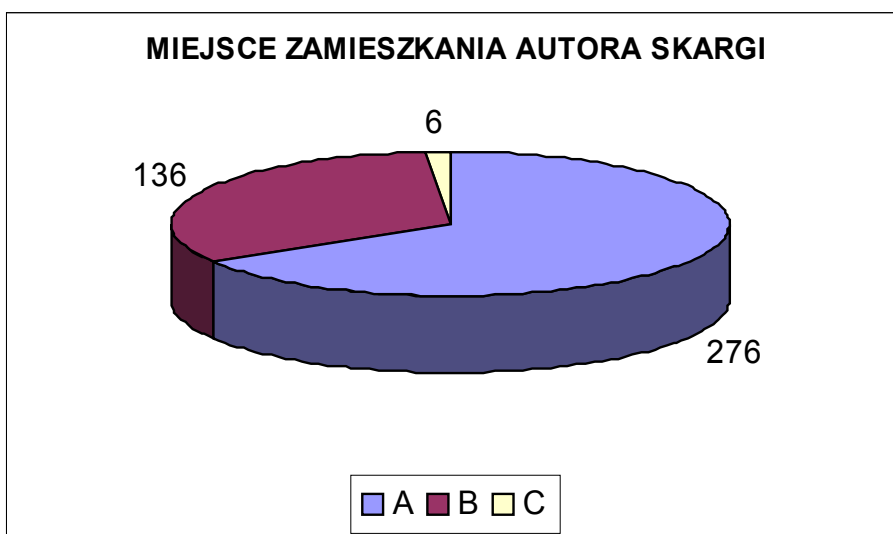
LEGENDA

STATUS MIEJSCOWOŚCI	LICZBA SKARG
Miasto (osiedle) ¹⁰⁶ (A)	276
Wieś (B)	136
Brak danych (anonim, brak adresu) (C)	6

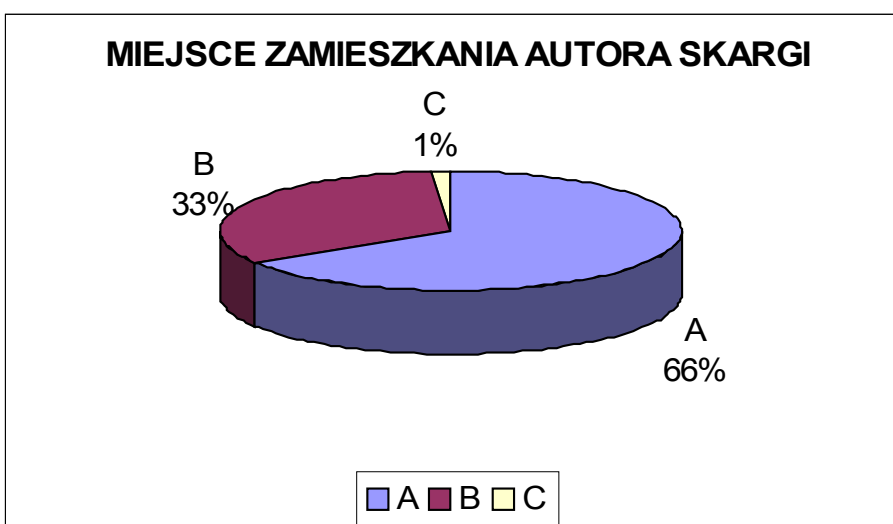
¹⁰⁶ Osiedle i miasto potraktowano równorzędnie, zgodnie ze standaryzacją stosowaną przez GUS.

RAZEM SKARG

418

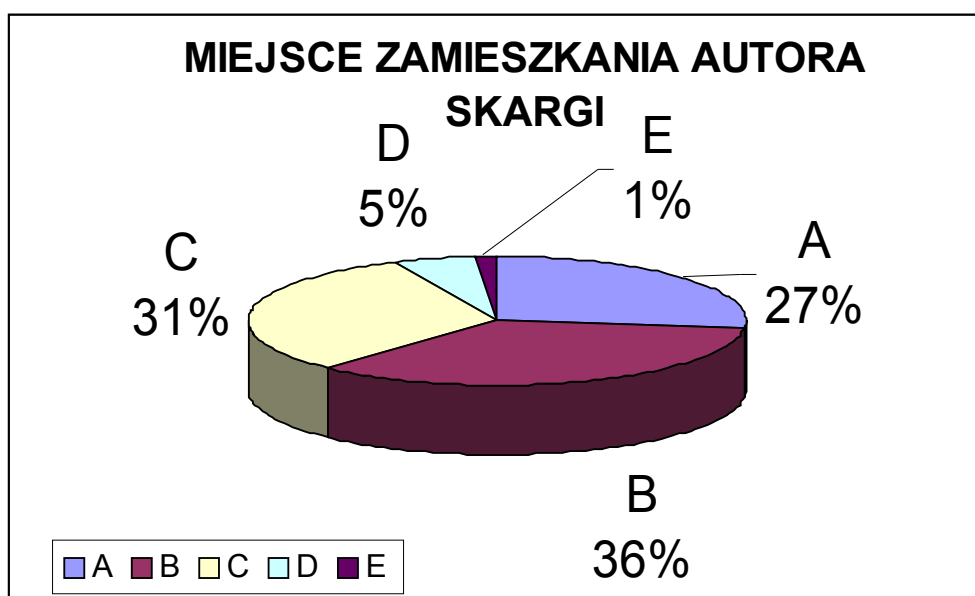
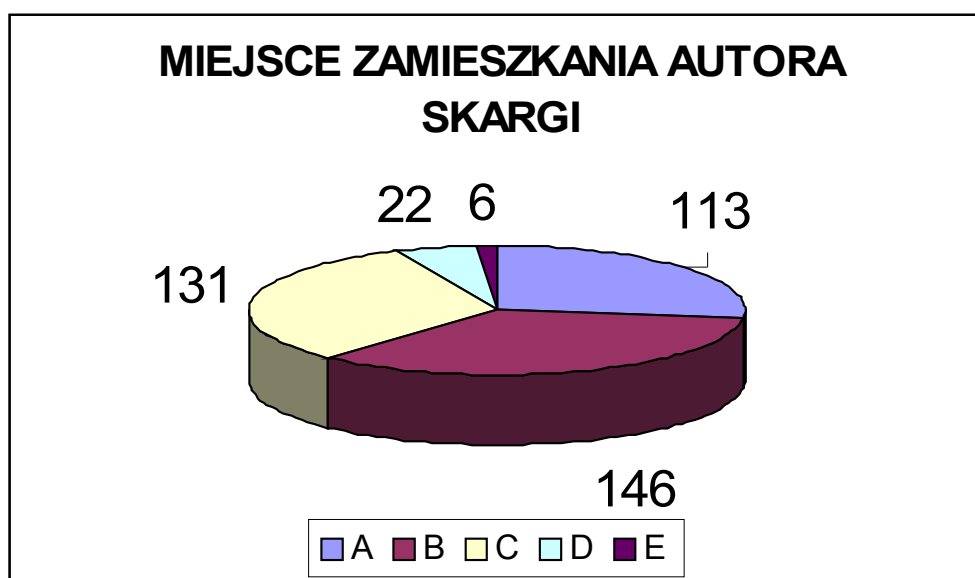

Miejsce zamieszkania autora skargi (ze względu na status miejscowości w obrębie powiatu kłodzkiego)

LEGENDA

STATUS MIEJSCOWOŚCI	LICZBA SKARG
Miasto powiatowe (Kłodzko) (A)	113
Inna miejscowość powiatu (miasto, osiedle) (B)	146
Inna miejscowość powiatu (wieś) (C)	131
Miejscowość poza obszarem powiatu (D)	22
Brak danych (anonim, brak adresu) (E)	6
RAZEM SKARG	418

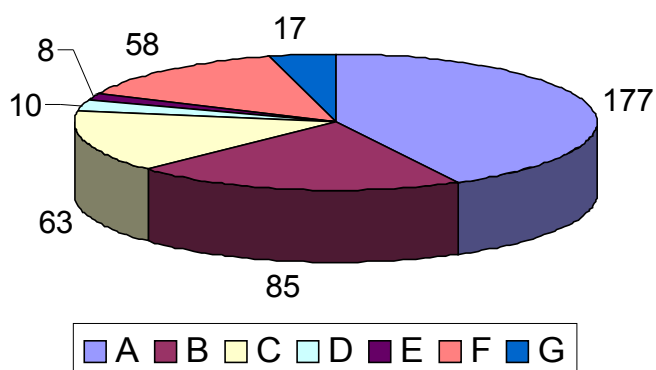

Pierwotny adresat skargi (za pośrednictwem, kogo skarga wpłynęła do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej lub Urzędu Powiatowego w Kłodzku)

LEGENDA

WPŁYW SKARGI DO URZĘDU (BEZPOŚREDNIO OD OSOBY SKARŻĄCEJ / ZA POŚREDNICTWEM INNEJ INSTYTUCJI)	LICZBA SKARG
Wpływ skargi bezpośrednio do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej lub Urzędu Powiatowego w Kłodzku (A)	177
Wpływ skargi do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej lub Urzędu Powiatowego w Kłodzku za pośrednictwem:	
Urzędów i instytucji państwowych szczebla centralnego (B)	85
Urzędów i instytucji państwowych szczebla wojewódzkiego (C)	63
Urzędów i instytucji państwowych szczebla powiatowego (D)	10
Urzędów i instytucji państwowych szczebla podstawowego (E)	8
Partii politycznych, stowarzyszeń i organizacji społecznych (F)	58
Innych instytucji (G)	17
Razem - bezpośrednio i za	418

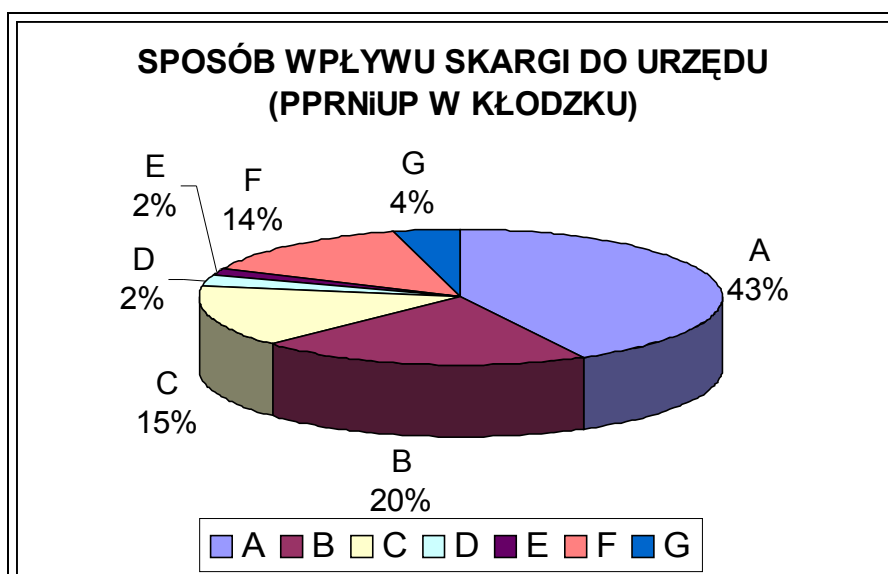
**SPOSÓB WPŁYWU SKARGI DO URZĘDU
(PPRNIUP W KŁODZKU)**

pośrednictwem innych instytucji	
---------------------------------	--

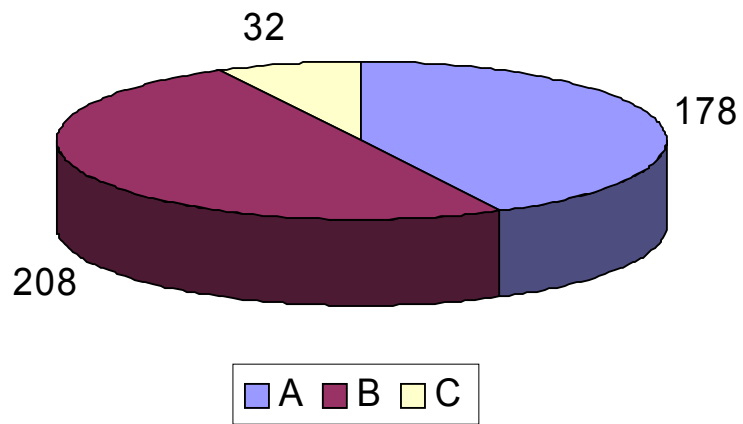
Sposób załatwienia skargi przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urząd Powiatowy w Kłodzku

LEGENDA

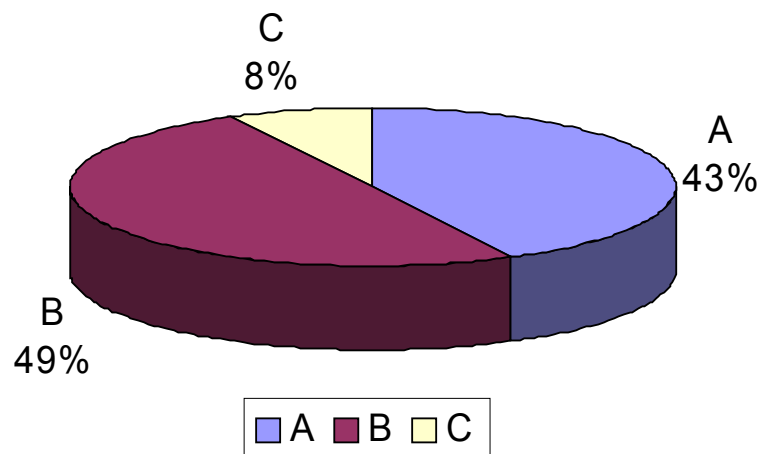

FORMA ZAŁATWIENIA SKARGI	LICZBA SKARG
Pozytywnie (A)	178
Negatywnie (B)	208
Brak danych na temat załatwienia skargi (C)	32
RAZEM SKARG	418

**SPOSÓB ZAŁATWIENIA SKARG PRZEZ PPRNiUP
W KŁODZKU**

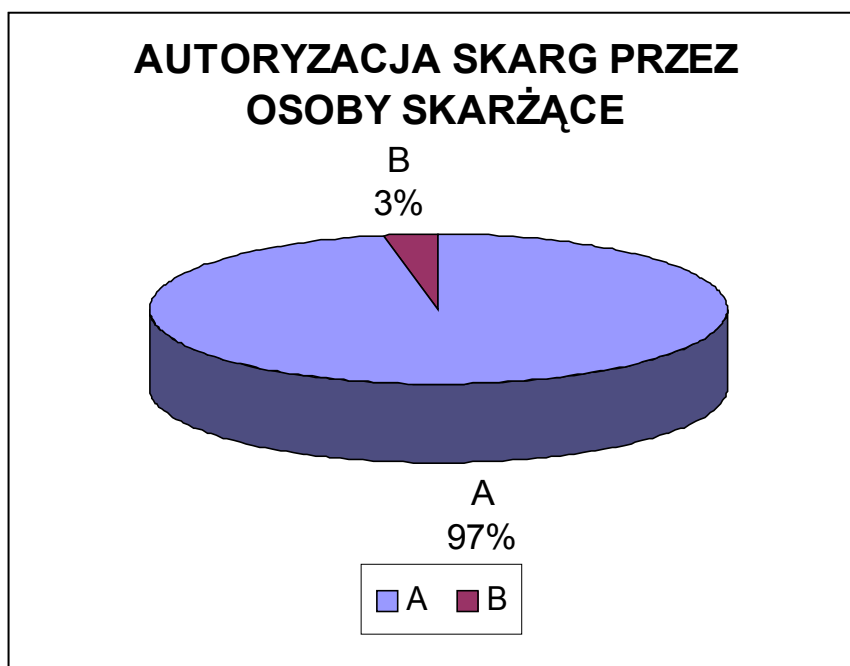

**SPOSÓB ZAŁATWIENIA SKARG PRZEZ PPRNiUP
W KŁODZKU**

*Autoryzacja skarg przez osoby skarżące***LEGENDA**

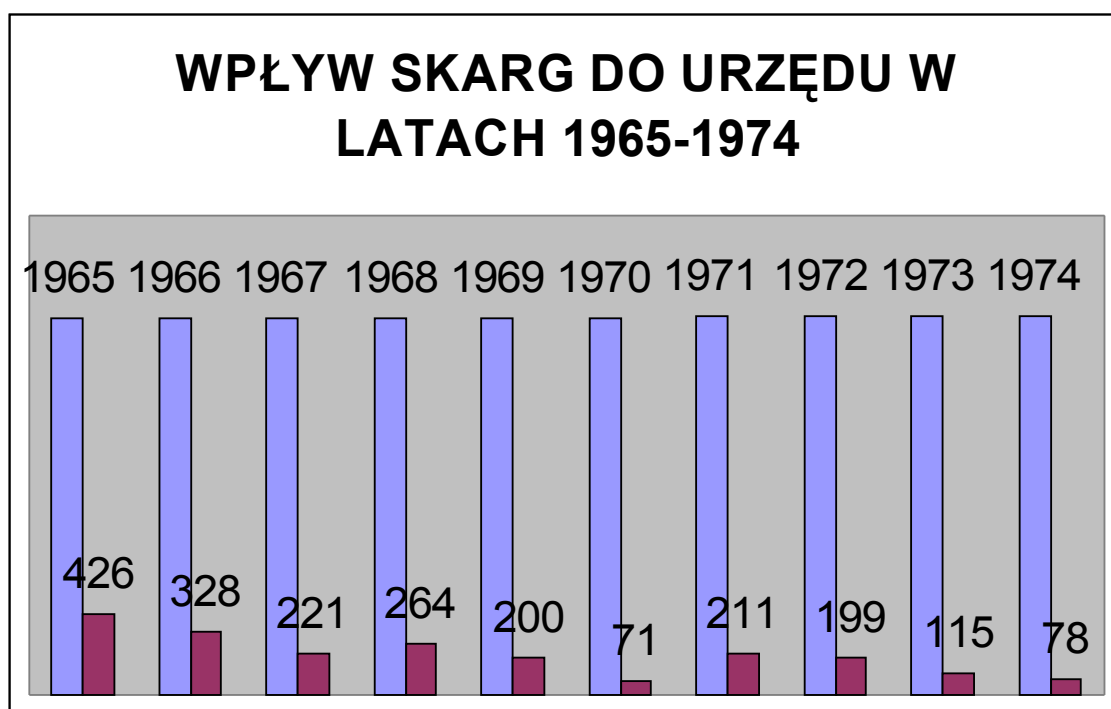
TYP SKARGI	LICZBA SKARG
Skargi autoryzowane (A)	405
Anonimy (B)	13
RAZEM SKARG	418

Liczba skarg wpływających do Urzędu (Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urzędu Powiatowego w Kłodzku) w okresie 1965-1974

LEGENDA

ROK SPRAWOZDAWCZY	LICZBA SKARG
1965	426
1966	328
1967	221
1968	264
1969	200
1970 (I półrocze)	71
1971	211
1972	199
1973	115
1974	78

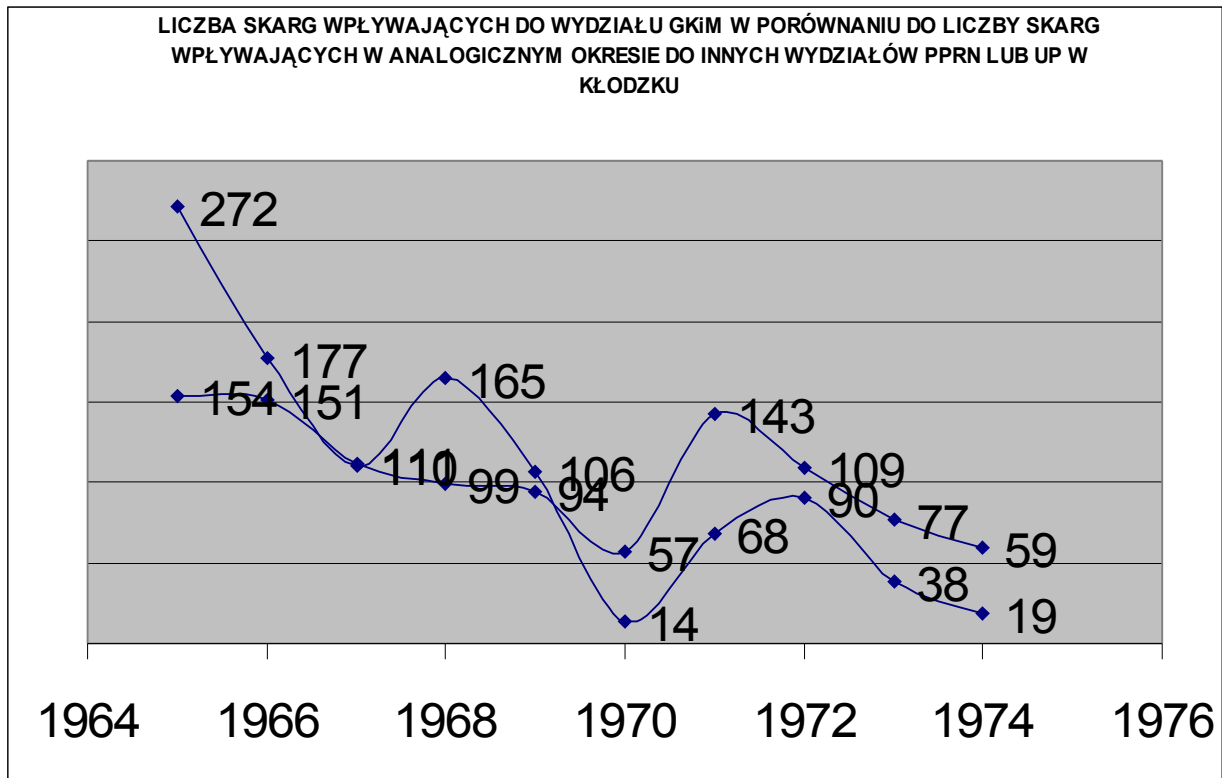

Liczba skarg wpływających do Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (Wydziału Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji)

Prezydium Powiatowej Rady Narodowej (Urzędu Powiatowego) w Kłodzku, w latach 1965-1974

LEGENDA

ROK SPRAWOZDAW CZY	LICZBA SKARG WPLYWAJĄCYCH DO WYDZIAŁU GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ (WYDZIAŁU GOSPODARKI KOMUNALNEJ, PRZESTRZENNEJ, OCHRONY ŚRODOWISKA I KOMUNIKACJI)	LICZBA SKARG – INNE WYDZIAŁY PPRN LUB UP
1965	272	154
1966	177	151
1967	110	111
1968	165	99
1969	106	94
1970 (I półrocze)	14	57
1971	68	143
1972	90	109
1973	38	77
1974	19	59

Skarga stanowiąc sposób wyrażenia negatywnego stosunku osoby skarżącej do otaczającej ją rzeczywistości, oprócz emocji niesie z sobą problem, stanowiący przyczynę jej zaistnienia.

Przy założeniu, że zawarta w niej problematyka to odzwierciedlenie stanu faktycznego, dzięki swej masowości może stać się jednym z elementów opisujących minioną rzeczywistość. Ustalenie ich wiarygodności nie było jednakże celem tego referatu, należy domniemać, iż zostało to już poczynione na poziomie urzędu rozpatrującego sprawy.

Problematyka skarg, bo ona była motywem wiodącym opracowania, mimo ich przykładowego charakteru, pozwoliła poznać główne bolączki, z jakimi borykali się mieszkańcy powiatu kłodzkiego w latach 1950-1975. W wyniku analizy przedmiotowych akt-skarg oraz ich usystematyzowania w podziale na dziesięć podstawowych grup tematycznych, stwierdzono, przy założeniu, że niniejsze stanowią w tym wypadku zbiór zamknięty, iż w całej tej strukturze na pierwszą pozycję wysuwają się skargi o charakterze socjalnym, poruszające kwestie mieszkaniowe; brak mieszkań, wydłużające się w czasie procedury ich przydziału, zły stan techniczny budynków, to podstawowe problemy

ówczesnych mieszkańców powiatu kłodzkiego. Drugą znaczącą grupą skarg, były te, które swoją treścią odnosiły się do sposobu funkcjonowania urzędów (szczebli: podstawowego i powiatowego), czy też stanowiły o protestowanie decyzji urzędowych (głównie o charakterze fiskalnym). Pozostałe osiem grup tematycznych, to w punktach procentowych 28% ogólnego stanu akt-skarg, nie oznacza to, iż w związku z ich małą liczebnością mamy do czynienia z dokumentacją „drugoplanową”, o ważkości zawartej tam problematyki świadczą chociażby skargi, które stanowiąc zaledwie 1,6% całości dotyczą spraw do dziś bulwersujących: kwestii molestowania seksualnego, czy naruszenia nietykalności cielesnej dzieci.

Zasadność tworzącego się obrazu, w szczególności przewagi akt-skarg socjalnych o charakterze mieszkaniowym nad inną problematyką skarg wpływających do urzędu, potwierdza analiza dokumentacji źródłowej, powstałej już bezpośrednio na poziomie urzędu: zestawień okresowych (rocznych) Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urzędu Powiatowego w Kłodzku za lata 1965-1974. Dowodzi ona, iż w przytoczonym okresie największy odsetek skarg wpływających do wymienionych jednostek organizacyjnych stanowiły skargi rozpatrywane przez Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (Wydział Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji), w ramach tych lwią część stanowiły zaś te, dotyczące problematyki mieszkaniowej.

Przeprowadzona analiza źródła, oprócz wyżej wymienionych informacji dostarcza również danych na temat sposobu załatwienia skarg, miejsca zamieszkania osoby skarżącej, autoryzacji skarg, stanowi również miernik poziomu zaufania osób skarżących do instytucji (urzędu szczebla powiatowego). W powyższym przypadku konfrontacja ta wypada nad wyraz niekorzystnie dla Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i Urzędu Powiatowego w Kłodzku, nie tylko dowodzą tego akta-skarg, ale potwierdzają to zapisy zawarte w analizach urzędowych.

Reasumując, skargi, ich problematyka oraz masowość, choć tu w wymiarze fragmentarycznym, stały się naturalnym barometrem „kondycji” socjalnej mieszkańców powiatu kłodzkiego. Była ona zła, co oprócz skarg potwierdzają, w całej rozciągłości, analizy problemu, w tym nie tylko zestawienia urzędowe skarg, ale również dokumentacja opisująca poziom gospodarczy powiatu kłodzkiego połowy lat sześćdziesiątych i początku lat siedemdziesiątych dwudziestego wieku.